

PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ za 2013. godinu

Sadržaj:

I. Sažetak

II. Programski razvoj

1. Istraživačko-dokumentacijski program
2. Javni dijalog i javne politike
3. Praćenje suđenja za ratne zločine i reparacija civilnih žrtava rata

III. Organizacijski razvoj

Upravljanje i vođenje
Ured i logistika
Planiranje, monitoring i evaluacija
Uredski tim *Documente*
Financijsko i administrativno poslovanje
Razvoj arhive i informacijskog sustava
Namicanje sredstava
Suradnja s drugim organizacijama i institucijama

IV. Pregled specifičnih programskih aktivnosti

Mediji i odnosi s javnošću
Postignuća i članstva

V. Osvrt na ključne uspjehe

I. Sažetak

Documenta je u 2013. zaokružila višegodišnje intenzivno snimanje osobnih sjećanja i objavila dio zbirke na stranici www.osobnasjecanja.hr te nastavila rad na ostvarivanju svojih najambicioznijih programa poput dokumentiranja sudbine ubijenih i nestalih kao i sustavnog praćenja suđenja za ratne zločine. Istraživački tim u potpunosti je završio s terenskim radom sa svrhom intervjuiranja obitelji žrtava i prikupljanja dokumentacije o poginulim i nestalim u građanima Hrvatske u oružanom sukobu '91.-'95., na područjima Sisačko-moslavačke županije, čitave Slavonije, Baranje te najvećem dijelu Korduna. Isto tako završen je rad u nekoliko općina na području Like i Dalmacije (Udbina, Korenica, Otočac, Ervenik, Kistanje), a u ostatku ovih regija se trenutno provode terenske aktivnosti. Počela je priprema za objavljivanje podataka o ubijenima i nestalima u zapadnoj Slavoniji. Snimili smo 441 video intervju u sklopu projekta 'Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. do danas' koje smo predstavili na javnim skupovima u Zagrebu, Dubrovniku i Splitu. Od osnivanja *Documente* sudjelujemo u timu za praćenje suđenja za ratne zločine skupa s Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i Građanskim odborom za ljudska prava. Republika Hrvatska ima više od dva desetljeća dugo iskustvo u procesuiranju ratnih zločina, no još ne možemo biti zadovoljni kako se suđenja provode. 2013. smo završili regionalna studijska putovanja na mjesta sjećanja i stradanja od 1941. – 1945. i nastavili obilježavanje godišnjice dana oslobođenja Zagreba (8. maj 1945.) u spomen parku Dotršćina. Organizirali smo drugi forum o kulturi sjećanja, pod naslovom "Sjećanja na ratove ili ratovanje sjećanjima?" u Vukovaru, posvećen devedesetima. Uspješno smo zaključili prvu godinu projekta *Moj zavičaj kroz vrijeme* u suradnji s srednjim školama iz Opatije, Osijeka i Zagreba.

Postali smo vidljiviji u javnosti posebno kroz nastavak kapanje 'Žrtve su predugo čekale' za prava svih civilnih žrtava rata, 'Svi mi za Hrvatsku svih nas' te javna događanja vezana za pokretanje Antifašističke lige Republike Hrvatske. Što se tiče sudjelovanja u javnom zagovaranju u Hrvatskoj u tijeku 2013. Kuća ljudskih prava čija smo članica povećala je svoju vidljivost u javnosti posebno kroz koordinacijsku ulogu koju ima u *Platformi 112* – mreži sedamdesetak organizacija civilnog društva za stabilne, odgovorne i demokratske institucije vlasti i jednak pristup pravdi te pripremu izvještaja o ljudskim pravima u RH. Na regionalnoj razini nastavili smo i zagovaranje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava (REKOM).

Objavili smo publikacije 'Institucije državne uprave Republike Hrvatske od osamostaljenja do članstva u Europskoj uniji (II. dio)', autorice Živane Heđbeli, 'Priručnika o suočavanju s prošlošću' koji je uredila Emina Bužinkić na hrvatskom i engleskom, te 'Moj zavičaj kroz vrijeme koju su pripremili Dea Marić i Marko Smokvina.

U informacijski sustav uneseno je više od 23.000 dokumenata. Sustav nam je omogućio sistematizaciju prikupljenih podataka, posebno povezivanje informacija prikupljenih istraživanjem ljudskih gubitaka i praćenjem suđenja za ratne zločine. Predstoji nam izazov analiziranja i predstavljanja podataka javnosti.

Zbog pada broja raspoloživih natječaja počeli smo smanjivati tim pa je od trenutka najveće ekspanzije u ljeto 2012. do danas broj zaposlenih pao za polovicu, što je posebno teško u vrijeme recesije. Dok smo u rujnu 2012. imali 24 zaposlena na puno radno vrijeme i nekoliko desetaka volontera i volonterki, početkom lipnja 2014. nas je ostalo 13. Očekujemo da će prihodi u 2014. biti niži od prethodne godine za 15% - 20%.

Što se tiče namicanja sredstava osigurali smo sredstva za nastavak istraživanja ljudskih gubitaka do proljeća 2015., a zagovaranje prava civilnih žrtava za sada samo do kraja svibnja 2014. Čekamo odgovor donatora u vezi nastavka. U vezi afirmiranja inovativne nastave povijesti i građanskog odgoja čekamo više odgovora. Mada smo uspjeli osigurati sredstva za praćenje suđenja za ratne zločine do kraja svibnja 2014. kao i pripremu knjige o dosadašnjem procesuiranju ratnih zločina koju ćemo promovirati na jesen neizvjesno je kada ćemo uspjeti namaknuti sredstva za praćenje reforme strategije pravosuđa i nastavak praćenja suđenja. Ne znamo u kom ćemo obimu uspjeti osigurati sredstva za nastavak snimanja osobnih sjećanja i razvijanje kulture sjećanja u Hrvatskoj, drugim post-jugoslavenskim zemljama i svijetu.

II. Programski razvoj

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću potiče proces suočavanja s prošlošću u Hrvatskoj, dokumentira i istražuje prijeratna, ratna i poslijeratna zbivanja te surađuje s organizacijama civilnoga društva i vladinim institucijama i sličnim centrima u inozemstvu.

Documenta djeluje kroz 3 programa:

1. Istraživačko-dokumentacijski program
2. Javni dijalog i javne politike
3. Praćenje suđenja za ratne zločine i reparacija civilnih žrtava rata

1. Istraživačko – dokumentacijski program

1.1. Ljudski gubici

Istraživački tim Ljudskih gubitaka u potpunosti je završio s terenskim radom sa svrhom intervjuiranja obitelji žrtava i prikupljanja dokumentacije o poginulim i nestalim u građanima Hrvatske u oružanom sukobu '91.-'95., na područjima Sisačko-moslavačke županije, čitave Slavonije, Baranje te najvećem dijelu Korduna. Isto tako završen je rad u nekoliko općina na području Like i Dalmacije (Udbina, Korenica, Otočac, Ervenik, Kistanje), a u ostatku ovih regija se trenutno provode terenske aktivnosti.

U sklopu dosadašnjeg rada na terenu je intervjuirano preko 5800 svjedoka (obitelji i poznanika žrtava) s kojima su ispunjeni upitnici o žrtvi. Pored samih izjava svjedoka prikupljeno je i preko 17 000 relevantnih dokumenta o žrtvama.

Od ostale dokumentacije, prikupili smo i u bazu unijeli: 690 smrtnih listova, 230 obdukcijских nalaza, preko 1700 različitih osobnih dokumenata (rodni listovi, osobne iskaznice, putovnice, radne knjižice,..), 2300 osobnih fotografija žrtava, 1670 fotografije nadgrobnih spomenika, 700 osmrtnica, 174 novinska članka, itd. Također smo tijekom rada na ovom projektu prikupili preko 100 knjiga i publikacija o žrtvama.

Do sada smo evidentirali preko 200 lokacija zločina i 46 lokacija masovnih i pojedinačnih grobnica grobica. Predmetne lokacije fotografirali smo s geografskim koordinatama te ih unijeli u bazu podataka.

Skupa s monitorima suđenja za ratne zločine do sada smo evidentirali preko 100 predmeta kaznenih postupaka za ratne zločine, koji su vođeni pred hrvatskim sudovima te preko 50 predmeta parničnih postupaka traženja odštete zbog usmrćivanja člana obitelji. Što se tiče dokaznih predmeta pred MKSJ do sada smo u bazu unijeli samo 10 ak predmeta te nam predstoji unos ostalih predmeta sa svom popratnom dokumentacijom. Ukupno je u bazu unijeto preko 2000 raznih sudskih dokumenata.

Završetkom prvog modula infosistema 01.07.2011. počeli smo s unosom sve prikupljene dokumentacije u infosistem i do sada smo unijeli preko 23 000 dokumenata. Od trenutka postojanja funkcionalnog modula za unos, sva dokumentacija koja se prikupi na terenu se redovno unosi u bazu podataka u najkraćem mogućem roku i tu ne postoje nikakvi zaostaci, odnosno broj prikupljene dokumentacije i one koja je unijeta u bazu je gotovo jednak.

Drugi modul infosistema, modul za sadržajnu analizu dokumentacije, u *Documenti* je stavljen u funkciju 01.09.2012. i tijekom do sada smo analizirali preko 1350 upitnika o žrtvama i preko 3000 drugih dokumenata vezanih za žrtve.

Na temelju ovih analiziranih upitnika o žrtvama i drugih izvora do sada u bazi imamo evidentirano preko 11 000 žrtava, ali ovdje je važno naglasiti da se među analiziranim dokumentima nalaze i Veritasova baza poginulih i nestalih Srba i Knjiga nestalih Crvenog križa koje sadrže veliki broj žrtava, iz čega proizlazi veliki nerazmjer u broju analiziranih dokumenata i broju žrtava iz tih dokumenata.

Tijekom 2013. u potpunosti je završen terenski rad na području istočne Slavonije te je pokrenut rad na području Like i Dalmacije. U tom razdoblju intervjuirali smo više od 1200 svjedoka, te smo prikupili preko 3000 različitih dokumenata o žrtvama. Sva prikupljena dokumentacija je obrađena i unijeta u bazu podataka.

Nastavljena je intenzivna suradnja s nadležnim državnim institucijama, posebno Ministarstvom branitelja, gdje sudjelujemo u Radnoj grupi za izradu registra civilnih žrtava rata.

U dva navrata smo relevantne podatke o nestalim osobama prikupljene na terenu predstavili Upravi za zatočene i nestale, a naše informacije su dovele i do pronalaska posmrtnih ostataka jedne osobe.

Sudjelujemo u međunarodnoj radnoj skupini koja priprema prve standarde za dokumentiranje žrtava u konfliktnim i post-konfliktnim područjima, inicijativi koju predvodi organizacija Oxford Research Group.

Krajem 2013. završena je dugogodišnja potpora Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške istraživanju ljudskih gubitaka te smo bili prinuđeni potražiti druga sredstva financiranja. Uspješno smo pripremili aplikaciju i ostvarili potporu Švicarske vlade za razdoblje do kraja 2015. godine skupa s partnerima iz Srbije i Kosova (FHP Beograd i FHP Kosovo).

2014.

Početakom 2014. u potpunosti smo završili s istraživanjem općina Korenica, Udbina i Otočac.

Dogovorili smo suradnju sa *Srpskim narodnim vijećem* (SNV-om) oko obrade dokumentacije za zapadnu Slavoniju te smo uz njihovu dodatnu potporu kroz tri mjeseca intenzivne sadržajne analize dokumentacije u bazi obradili preko 4000 različitih dokumenata o žrtavama u zapadnoj Slavoniji. Trenutno se radi dodatna provjera rezultata analize i u sljedećim mjesecima ćemo rezultate analize komunicirati s lokalnim stanovništvom predmetnog područja kako bi maksimalno uklonili pogreške i propuste te pripremili podatke za javnu objavu koju očekujemo do kraja godine (samo za zapadnu Slavoniju)

Tim: Božica Ciboci, Tomislav Fresl, Dea Marić, Nikola Mokrović, Nataša Stepčić, Marko Smokvina, Aleksandar Radnić, Veselinka Kastratović, Slaven Rašković i brojni volonteri*

* Tim se trenutno smanjio i sastoji se samo od Božice Ciboci, Tomislava Fresla i Slavena Raškovića

1.2. Osobna sjećanja

Do sada je u sklopu projekta ukupno snimljen 441 video intervju, od čega je transkribirano 350, prevedeno 180 te je na web stranicu www.osobnasjecanja.hr postavljeno 210 intervju.

Tijekom 2013. godine snimljeno je 68 intervju, a tim osobnih sjećanja je prilikom kontaktiranja i odabira kazivača/ica sa ostvario suradnju sa sljedećim organizacijama: Savez antifašista i antifašističkih boraca (Zagreb, Dalmacija, Slavonija, Istra), Zajednica udruga hrvatskih civilnih stradalnika iz Domovinskog rata (Osiječko-baranjska županija, Vukovarsko-srijemska županija, Brodsko-posavska županija, Sisačko-moslavačka županija), Dalmatinski komitet za ljudska prava, Udruga Pravda Bjelovar, Hrvatska udruga stradalih zaposlenika iz Domovinskog rata, Savez udruga obitelji zatočenih i nestalih Vukovar, Udruga Suza Beograd, Udruženje "Protiv zaborava", Srpsko narodno vijeće, Udruga zatočenika koncentracijskog logora Molat, Centar za građansku inicijativu Poreč.

Završna konferencija održana je u Zagrebu 26. 09. 2013. sa ciljem predstavljanja multiperspektivnosti i različitih iskustava ljudi tijekom povijesnih mijena na našim prostorima, a sudjelovalo je više od 160 sudionika/ca. Na konferenciji se raspravljalo o višeznačnosti kulture sjećanja (društvena memorija vis a vis individualne memorije, upotrebi kolekcije u umjetničke, muzejske, istraživačke i obrazovne svrhe i iskustvima kazivača/ica, a izlaganja su održali: Maja Dubljević, Drago Hedl, Tihomir Ponoš, Vesna Jakumetović, Ana Raffai, Đorđe Gunjević, Nenad Puhovski, Nataša Mataušić, Oliver Frljić, Vesna Kesić, Snježana Koren i Vlasta Jalušić.

Tim usmene povijesti je u 2013. godini u suradnji sa Abacusom razvio softver za online uređivanje intervju. Svi snimljeni video intervju su postavljeni na online platformu, te se zahvaljujući razvijenom softveru mogu uređivati sa

pripadajućim hrvatskim i engleskim transkriptima (titlovima) nakon čega postaju dostupni na web stranici www.osobnasjecanja.hr Platforma je razvijena i u potpunosti funkcionalna u dijelu anotacije (rezanje dijelova videa, odabir dijela koji čini poglavlje/temu/ključnu riječ) i dijelu metapodataka (podaci o intervjuu, podaci o kazivaču/ici).

U sklopu konferencije o osobnim sjećanjima u rujnu je predstavljena platforma www.osobnasjecanja.hr. Na spomenutoj web stranici moguće je gledati video intervju, od kojih svaki sadrži kratki sažetak i označen je sa poglavljima, a moguće je pretraživanje po temama, ključnim riječima i riječima iz transkripta na hrvatskom i engleskom jeziku. Također je moguće pretraživati po imenu i prezimenu kazivača/ice, mjestu sjećanja, godini rođenja, dobi, spolu/rodu. Moguće je kombinirati sve navedene filtere kako bi se suzila pretraga. Na stranici su dostupni tekstovi o projektnoj metodologiji, a planira se postavljanje pojmovnika i kronologije.

Na web stranici je predstavljena i studija slučaja autorice Vesne Kesić: *'Španovica / Novo selo / Španovica: Znaloste? Nije se znalo?'* napisana u sklopu projekta "Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. do danas". Studija slučaja bavi se istraživanjem memorije na ratna stradanja i život u miru u gradiću Pakracu i okolnim selima, s posebnim naglaskom na selo dvojnog imena: Španovica / Novo selo, fokusirajući se na razlike u percepciji i memoriji grupnih i individualnih sudionika i svjedoka te u kakvom su odnosu ta sjećanja s onim "službenim".

Isječak videokazivanja Vere Winter, zatočenice Golog otoka i Svetog Grgura, iz *Documentine* zbirke, postavljen je na izložbi "Jugoslavija, od početka do kraja" otvorenoj u Muzeju istorije Jugoslavije u Beogradu u prosincu 2012.

Cilj izložbe bio je stvoriti prostor koji će posjetiteljima predstaviti najzanimljivije i najkontroverznije državotvorne eksperimente u 20. stoljeću na moderan, atraktivan i objektivan način, a sama izložba samo je početak trajnog istraživanja i samo jedna od priča o Jugoslaviji, te korak prema budućoj trajnoj izložbi o povijesti Jugoslavije.

U sklopu popratnih programa izložbe, održan je forum na temu „Sjećanja na život Jugoslaviji od 1919. do 1990: sakupljanje osobnih sjećanja“. Forum je održan 12. veljače 2013. u Muzeju istorije Jugoslavije. Projekt „Snimanje osobnih sjećanja na ratove i političko nasilje od 1941. do danas“ predstavila je Maja Dubljević.

Prezentacija projekta održana je 07. 01. 2013. na Filozofskom fakultetu u Rijeci, Odsjeku za kulturalne studije gdje su Darija Marić i Tamara Banjeglav održale predavanje o usmenoj povijesti i kulturi sjećanja.

U emisiji Dobro jutro Hrvatska na Prvom programu HRT-a 18. 01. 2013. gostovao je Marko Smokvina i govorio na temu solidarnosti, posebice kroz prizmu snimanja osobnih sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja.

Projekt je predstavljen i u sklopu diskusije "Doprinos umjetnika/ca izgradnji povjerenja" u organizaciji *Documente* uz podršku Bosch fondacije održane u galeriji Karas 10.05. 2013. gdje je Ana Opalić govorila o fotografiranju u kontekstu snimanja osobnih sjećanja.

U organizaciji Filozofskog fakulteta u Rijeci u suradnju sa Sveučilištem iz Groningena održana je na Cresu Ljetna škola tranzicijske prave u lipnju 2013. na kojoj je Tanja Petrović održala predavanje o metodi usmene povijesti i snimanju osobnih sjećanja u kontekstu tranzicijske pravde.

Na međunarodnoj konferenciji Digital testimonies on war and Trauma održanoj od 14. - 18. 06. u Rotterdamu u organizaciji Sveučilišta Erasmus izlaganja na temu osobnih sjećanja na ratove održali su Drago Roksandić, FFZG, Renata Jambrešić Kirin, Institut za etnologiju i folkloristiku, Vesna Teršelić i Tanja Petrović.

U emisiji Hrvatska uživo na HRT1 posvećenoj najavi konferencije o osobnim sjećanjima na ratove i druge oblike političkog nasilja sudjelovali su Maja Dubljević, Hrvoje Klasić i Oliver Frljić te je prikazan kratki promotivni film sa isječcima iz kolekcije.

Na 3. programu Hrvatskog radija emitirana je emisija Skrivena strana u kojoj su predstavljena osobna sjećanja četiri žene iz *Documentine* kolekcije, a u multinacionalnom magazinu Prizma emitiran je prilog o projektu i promotivni film.

U sklopu okruglih stolova o civilnim žrtvama rata u Slavonskom Brodu i Petrinji tijekom 2013. predstavljena je web stranica www.osobnasjecanja.hr, te su pripremljeni i uređeni intervjui iz tih sredina.

U prosincu 2013. na Danima AV sekcije slovenskih muzeja u Ljubljani u organizaciji Muzeja novije zgodovine Tanja Petrović predstavila je projekt osobnih sjećanja i govorila o specifičnostima metode usmene povijesti u kontekstu procesa suočavanja s prošlošću.

Suradnja uspostavljena prošlih godina: Projektni tim surađuje s Erazmus Sveučilištem u Nizozemskoj. Tim surađuje s nizom volontera s kojima održava redovite sastanke, radionice i individualne konzultacije. Kontakti i/ili sastanci vezano za buduću suradnju na edukativnim i umjetničkim projektima ostvareni su sa: Denisom Detlingom (Muzej Slavonije Osijek), Lorandom Miletić (viša savjetnica u AZOO), Katarinom Živanović i Anom Panić (Muzeji istorije Jugoslavije); Nadom Beroš (kustosica MSU); Veselkom Leutarom (CKT Trešnjevka); Ivanom Hanaček (Blok), Bruce Stave (University of Connecticut / Palgrave studies in Oral History). Kontakti i/ili sastanci oko snimanja osobnih sjećanja uspostavljeni su sa: Odborom za ljudska prava Karlovac, Đurom Zatezalom, Nikolom Miljevićem (VSNM Glina), udrugama civilnih stradalnika i sudionicima Glinskog kolokvija.

Tim osobnih sjećanja tijekom 2013. godine započeo je suradnju sa sljedećim osobama/institucijama:

- Luc Levy, direktor Francuskog instituta u Zagrebu - suradnja na konferenciji o Prvom svjetskom ratu u Zagrebu 2014.

- Snježana Koren (FFZG) i Tamara Janković (Hrvatska udruga nastavnika povijesti) – suradnja oko izrade nastavnih sredstava na temelju materijala osobnih sjećanja

- Ana Panić, Muzej istorije Jugoslavije – suradnja na izložbi "Jugoslavija od početka do kraja"

- Kontakti vezano za buduću suradnju na projektima ostvareni sa Sonjom Garić, Centar za građansku suradnju Livno, Edinom Ramulićem (Udruženje prijedorčanki Izvor); Almom Mašić (YIHR BIH), Slavenom Toljem (MMSU Rijeka)

- prilikom konferencije Digital Testimonies on War and Trauma u Rotterdamu u lipnju 2013. razgovarali o suradnji sa: Leyla Neyzi (Sabany University Istanbul); Karen Jungblut (USC Shoah), Nicholas Apostopoulos (Free University Berlin)

- posjet organizacijama u Beogradu i razgovor o mogućnostima suradnje (CNA, Forum za primenjenu istoriju, REX, Centar za kulturnu dekontaminaciju, Centar za audiovizualnu istoriju, Žene u crnom)

- Suradnja sa Dijanom Mladenović – odabir i priprema transkripata i ulomaka za predložak TV serije Testimonia

2014.

U prva četiri mjeseca 2014. godine snimljeno je 10 video intervjua. Većina aktivnosti na projektu u 2014. usmjerena je na pregled i ispravke transkripata, unos i ispravke metapodataka te uređivanje intervjua na Internet platformi i objavljivanje intervjua na stranici www.osobnasjecanja.hr

Documenta je u suradnji s Udrugom hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata grada Dubrovnika organizirala javno predstavljanje zbirke Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. godine do danas u Dubrovniku 17. veljače 2014.

Raspravu su uvodnim izlaganjima potaknuli kazivači/ce s dubrovačkog područja: Marija Lukšić, Udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata, Metodije Prkačin, bivši zatočenik logora Morinj (Crna Gora) i novinar Luko Brailo, a o samoj zbirci i njenom značenju u ime *Documente* govorili su Maja Dubljević, urednica zbirke i Vesna Teršelić, voditeljica *Documente*, dok je o položaju civilnih žrtva rata govorila Emina Bužinkić, koordinatorica projekta.

Tim: Tanja Petrović, Darija Marić, Maja Dubljević, Marko Smokvina, Nataša Stepčić*

Suradnja: Tamara Banjevlav, Mašenjka Bačić

* Tim se trenutno smanjio i sastoji se samo od Tanje Petrović i Maje Dubljević

1.3. Arhiviranje i sređivanje dokumentacije organizacija za ljudska prava

- Ljudski gubici

Kroz godinu nastavljen je rad na obradi dokumentacije OESS-a, započet prijašnje godine. Radi se ukupno 9 dužnih metara gradiva, koje je bilo potrebno usporediti sa prijašnjim unosima i do tada postojećem dokumentacijom a ostatak digitalizirati i obraditi u Informacijskom sustavu (IS-u). To je trajalo u prvom kvartalu godine, do trenutka kada su operateri baze podataka započeli rad na drugim zadacima. Sredinom godine aktivnosti su bile manjeg intenziteta do zadnjeg kvartala godine, kada je započeo novi ciklus projekta. Nastavljeno je sa obradom cjelokupne pristigle dokumentacije (primarni izvori i sekundarni izvori).

- Informacijski sustav

Nastavak razvoja sustava kroz cijelu godinu, s povećanjem intenziteta u posljednjem kvartalu. U Beogradu je sa partnerima iz Fonda za humanitarno pravo Beograd i Fonda za humanitarno pravo Priština održan 05.11.2013. održan inicijalni sastanak na kojem je dogovorena strategija i konkretni koraci u razvoju sustava kao i rada na ljudskim gubicima. Definirani su prioriteti za razvoj daljnjih modula sustava, nastavilo se sa radom na otkrivanju i rješavanju postojećih bugova te rješavanju do tada zaostalih zadataka.

- Urudžbeni zapisnik

Redoviti rad na urudžbiranju i diseminaciji pristigle pošte. Također, obrađuje se sva specifična pristigla dokumentacija po raznim programima (Ljudski gubici, monitori, CŽR). Urudžbeni je zapisnik u 4. mjesecu od Nikole Mokrovića preuzela Irma Vrhovski.

- Arhiviranje

Antiratna kampanja Hrvatske

Faza fizičke obrade gradiva, koja je započela 2012., završena je sredinom godine. Pristupilo se izradi opisa po arhivističkim normama, tehničkom opremanju gradiva te digitalizaciji.

Istovremeno je za uporabu pripremljena platforma za virtualni arhiv, kao osnova Arhiva za ljudska prava. Pri tome je korištena i modificirana aplikacija ICA AtoM – mrežna aplikacija razvijena u suradnji sa Međunarodnim vijećem za arhive. Pristupilo se promjeni izgleda aplikacije, određivanju ovlasti pri upravljanju te prijevodu aplikacije. Izrada arhivističkih opisa i digitalizacija još je u tijeku. Preko sredstava Centara znanja za područje ljudskih prava, osigurana je serverska i administratorska podrška.

Rad na gradivu Antiratne kampanje poduprijet je projektom Međunarodnog vijeća za arhiv, odnosno FIDA-e (Fund for International Development of Archives).

- ARKzin

U sklopu obilježavanja 20 godina ARKzina u suradnji sa Multimedijalnim institutom, pristupilo se digitalizaciji sve tri faze ARKzina, kao dijela fonda gradiva Antiratne kampanje. Skenirano je 106 brojeva i pratećih priloga (119 jedinica). DVD sa digitaliziranom časopisom izašao je zajedno sa publikacijama *Izgleđi ARKzina* i *Ideja radikalnih medija* (izdavač Multimedijalni institut i ARKzin). Digitalizirana serija ARKzina bit će postavljena na stranicama Arhiva za ljudska prava po završetku procesa OCR-a.

- Ostalo

U suradnji sa Hrvatskim državnim arhivom, preuzet je dio gradiva Amnesty International Hrvatska uslijed stečaja organizacije.

- Izdavaštvo

Urednički rad (financije, tiskara, čitanje, lektura, korektura, suradnja na prijelomu) na knjizi *Institucije državne uprave Republike Hrvatske od osamostaljenja do ulaska u Europsku uniju. II. dio: 2004. – 2013.*, dr. sc. Živane Hedžbeli

Urednički rad (financije, čitanje, redakcija teksta) na knjigama *Opiranje zlu: (Post)jugoslavenski antiratni angažman* (Bojan Bilić i Vesna Janković, ur.), te *Žudjele smo za zrakom: (Post)jugoslavenski antiratni aktivizam i njegovo nasljeđe* (Bojan Bilić) kao suizdavački projekt sa Centrima znanja pri Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva te izdavačkom kućom Jesenski i Turk

Urednički i autorski rad na knjizi *Antiratna kampanja Hrvatske: Dokumenti*.

Poslovi redakcije i korekture za drugo izdanje knjige *Knjigocid. Uništavanje knjiga u Hrvatskoj 1990-ih* (Ante Lešaja, Profil/SNV, 2012.)

Sve knjige još su u procesu stvaranja.

- Organizirani javni događaji

U sklopu obilježavanja dvadesete godišnjice Volonterskog projekta Pakrac, pripremljena je i u Pakracu otvorena izložba sa izloženim gradivom VPP-a, kao dio arhivskog fonda Antiratne kampanje Hrvatske. Izložba je otvorena 06.07. u sklopu Tjedna izgradnje mira (03. – 09.07.) i posjetili su je sudionici konferencije i međunarodnog kampa mladih te građanstvo. Izložba je zatvorena krajem sedmog mjeseca.

U sklopu istraživanja različitih oblika narušavanja ljudskih prava, 18.10. organizirana je konferencija „Fenomeni isključivosti u Republici Hrvatskoj 1990-ih godina“. U tri panela (Diskriminacija ljudi i pravosudna diskriminacija, Problematika deložacija i stanarskih prava kao izraz diskriminacije, Fenomeni isključivosti u uništavanju kulturnih dobara i lingvistici), sudjelovali su sljedeći govornici: Vesna Teršelič, Zoran Pusić, Milena Čalić Jelić, Ines Bojić, Pravna klinika Kuće ljudskih prava, Srđan Dvornik, Veselinka Kastratović, Eugen Jakovčić, Ante Lešaja, Marko Sjekavica te Snježana Kordić. Na konferenciji je sudjelovalo 50-ak gostiju.

- Edukacije, skupovi, znanstvena i stručna produkcija

Sudjelovanje na Provenance Research Training Program u organizaciji Shoah Legacy Institute, Hrvatski državni arhiv, 10.-16.03.2013., sudjelovanje na okruglom stolu arhivista.

Sudjelovanje na pripremnom tečaju za ispit provjere stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama, 08.-10.04. u Državnom arhivu u Zagrebu, te polaganje samog ispitu u Državnom arhivu u Rijeci, 28.05., uz ocjenu „odličan“.

Sudjelovanje na konferenciji Društvo i tehnologija – Dr. Juraj Plenković, Opatija, 28. – 30.06, izlaganje referata „Arhiv Antiratne kampanje Hrvatske: dokumenti, sjećanja, rekonstrukcija“

Sudjelovanje na 26. Međunarodnom savjetovanju “Arhivska praksa 2013”, Tuzla, 26. – 27.09., izlaganje referata „Documenta – slučaj arhiviranja sudske dokumentacije OESS-a“.

Sudjelovanje IV. Kongresu hrvatskih arhivista u Opatiji, 22.-25.10, izlaganje referata „Metamorfoza arhiva kroz prizmu političkoga“

2014.

Arhiviranje

Antiratna kampanja Hrvatske

Nastavak rada na digitalizaciji i stvaranju opisa te tehničkom opremanju gradiva.

06. i 07.02 u Osijeku održan je trening upravljanja dokumentacijom za organizacije civilnog društva, uz nastavak savjetovanog rada na sređivanju gradiva Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek.

Praxis i Korčulanska ljetna škola

U četvrtom mjesecu preuzeto je gradivo o Praxisu i Korčulanskoj ljetnoj školi u svrhu njegove digitalizacije. Proces digitalizacije je započeo.

Izdavaštvo

Nastavak uredničkog rada (financije, čitanje, redakcija teksta) na knjigama *Opiranje zlu: (Post)jugoslavenski antiratni angažman* (Bojan Bilić i Vesna Janković, ur.), te *Žudjele smo za zrakom: (Post)jugoslavenski antiratni aktivizam i njegovo nasljeđe* (Bojan Bilić) kao suizdavački projekt sa Centrima znanja pri Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva te izdavačkom kućom Jesenski i Turk

Nastavak uredničkog i autorskog rada na knjizi *Antiratna kampanja Hrvatske: Dokumenti*.

Koautorski rad (sa Živana Heđbeli) na knjizi *Institucije državne uprave SRH 1945. – 1990*.

Edukacije, skupovi, znanstvena i stručna produkcija

Sudjelovanje na konferenciji Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, 2. -4.04 2014., Radenci, sa referatom „Upotreba aplikacije ICA AtoM u razvoju arhiva za ljudska prava“.

Suradnja: Tim je imao održavao sastanke po potrebi, suradnja je transparentna i učinkovita. Također, sastav ljudi je kroz ovo razdoblje fluktuirao, što je poslovne procese dodatno usložnjavalo..

Tim: Nikola Mokrović, Aleksandar Radnić, Zrinka Kolarić

2. Javni dijalog i javne politike

Ovaj je program usmjeren na produbljivanje i osnaživanje javnog dijaloga o suočavanju s prošlošću, zakonodavne i javne inicijative o dokumentiranju činjenica o ratnim zločinima, zagovaranje naknade štete civilnih žrtava rata te reparacije za nove generacije poput inovirane nastave povijesti povezane s građanskim odgojem i obrazovanjem te razvoj kulture sjećanja.

2.1.Kultura sjećanja

U ožujku 2013. u programu kulture sjećanja održana je druga Škola/forum o kulturi sjećanja pod naslovom u Vukovaru uz podršku *ITF – International Taks Force for Holocaust Remembrance i Instituta otvoreno društvo*.

Zaokružili smo organizaziranje regionalnih studijskih putovanja. Studijska putovanja podržava Robert Bosch Stiftung.

Nastavili smo zagovarati inicijativu za primjereno obilježavanje mjesta stradanja glinski Srba ubijenih u svibnju, srpnju i kolovozu 1941.

Javnosti je predstavljen prvi film sa studijskih putovanja iz serije *Documenta Memoriae* redateljice Dijane Mladenović posvećen mjestima stradanja u Zagrebu.

U tijeku studijskog boravka u sklopu Richard von Weizsäcker stipendije Vesna Teršelič, koju po pozivu dodjeljuje Robert Bosch Stiftung, dogovorila je suradnju s institucijama iz Njemačke i drugih zemalja.

Tim: Tamara Banjeglav, Albin Matoshi, Aleksandar Radnić, Vesna Teršelič; volonteri: Josip Ivanović, Amelie Herault

2.2.Nastava povijesti i Gradanski odgoj i obrazovanje

Proveden je projekt *Moj zavičaj kroz vrijeme* pilot program inovativne nastave povijesti u suradnji sa školama (III. Gimnazija u Osijeku, Gimnazija Eugen Kumičić u Opatiji i Gimnazija Lucijana Vranjanina u Zagrebu) i lokalnim organizacijama (Volonterski centar Osijek, Muzej Slavonije, Udruga antifašističkih boraca i antifašista Opatije i Liburnije, Centar za mirovne studije) u području terenske nastave povijesti i njezine povezanosti s istraživanjem lokalne povijesti te razvijanjem kulture sjećanja.

Tim: Emina Bužinkić, Dea Marić, Marko Smokvina

2.3.Jaćanje kapacitete organizacija civilnog društva i razvojna podrška

U sklopu programa pripremljen je Priručnik o suočavanju s prošlošću. Izrađena je i **Analize potreba i prioriteta organizacija civilnog društva u kontekstu Međunarodne razvojne suradnje** koja je predstavljena **na okruglom stolu u Kući ljudskih prava u veljači**. U temelju razvojne suradnje je solidarnost koju smo upoznali u Antiratnoj kampanji i svim organizacijama koje su se razvile u kontekstu nenasilnog otpora ratnom nasilju i ksenofobiji. Od 1991. godine nadalje od prve akcije ARK-a tražili smo međunarodnu podršku kako bi učili od drugih i u suradnji s civilnim inicijativama iz drugih tadašnjih republika, a danas država, osmišljavali zajednički doprinos izgradnji mira. Pošto smo znali koliko je nama u vrijeme ratnih i poslijeratnih godina značila suradnja sa svima koji su nas slušali i uvažavali našu analizu željeli smo upitati naše kolege iz susjednih zemalja što očekuju od razvojne suradnje danas.

Tim: Slaven Rašković, Darija Marić

2.4.Rad u odborima, radnim skupinama i savjetima pri vladinim institucijama:

Documenta sudjeluje u radu slijedećih odbora:

- Odbor za naknadu štete žrtvama kaznenih djela pri Ministarstvu pravosuđa čija je članica Milena Čalić Jelić
- Radna skupina za izradu Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja tijekom Domovinskog rata pri Ministarstvu branitelja čija je članica Milena Čalić Jelić (privela je kraju izradu prijedloga Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja tijekom Domovinskog rata, koji je Ministar nedavno predstavio u javnosti)
- Radna skupina za utvrđivanje evidencije civilnih žrtava rata pri Ministarstvu branitelja čiji je član Slaven Rašković
- Vijeće za socijalnu pravdu Predsjednika Republike čiji su članovi Emina Bužinkić i Zoran Pusić
- Savjet za razvoj civilnog društva čije je član Eugen Jakovčić (kao zamjenik Cvijete Sente)
- Savjet Vladinog ureda za razminiranje čiji su članovi Eugen Jakovčić (a zamjenica Božica Ciboci)
- Povjerenstvo za ljudska prava čija je članica Emina Bužinkić gotovo već godinu dana. Mandat Povjerenstva je 3 godine.
- Saborski odbor za zakonodavstvo čija je članica naša suradnica Snježana Vasiljević (odbor se sastaje redovno)

2.5.Platforma 112

Platforma 112 u **ožujku** 2013. predstavlja **Izveštaj o radu Vlade premijera Milanovića** nakon prve četvrtine mandata. Tijekom konferencije Vlada je pozvana da prije ulaska HR u EU, napravi oštar zaokret prema demokraciji te ispravi najveće nepravde proistekle iz rata i tranzicije.

U **travnju** je organizirano javno sučeljavanje kandidata za EU parlament, te je posebno istaknuto loše medijsko pokrivanje istih. Tribinu s kandidatima su moderirali Sanja Sarnavka i Eugen Jakovčić. U istom mjesecu Platforme 112, reagirajući na poruke sa prosvjednog skupa Ne ćirilici, započinje niz aktivnosti na senzibiliziranju javnosti u vezi zaštite ljudskih i manjinskih prava u RH-a pozivajući se na one dijelove iz godišnjeg izvještaja Platforme o radu vlade u 2012.g. gdje se pozdravljaju najave u vezi uvođenja dvojezičnih natpisa na području Vukovarsko – srijemske županije.

Uoči lokalnih izbora, svibanj 2013., Platforma 112 organizira sučeljavanja kandidata „**Glas za politiku bez govora mržnje**“ u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Kutini, Sisku i Kninu a kako bi se još jednom skrenula pozornost javnosti na tada aktualna društvena zbivanja obilježena porastom govora mržnje u javnom prostoru, međuetničkim nasiljem, netrpeljivošću i nacionalnom isključivošću.

Kroz javno priopćenje reagira se i na odluku Ustavnog suda u vezi kurikuluma zdravstvenog odgoja a u lipnju Vesna Teršelič ispred Platforme 112, a na konferenciji za novinare u KLJP-u povodom predstavljanja **Izvjestaja o otvorenim pitanjima vezanima uz naslijeđe rata, suočavanje se prošlošću i izgradnju mira prilikom pristupanja HR EU**, poručuje kako “Sve zločine treba istražiti i počinitelje privesti pravdi izbjegavajući pritom bilo kakvu politizaciju tih pitanja”.

Povodom rujanskih napetosti i nasilja u Vukovaru koji su privukli veliku pažnju medija i javnosti, a nakon postavljanja dvopismenih tabli, još jednom Platforma 112 javno reagira iskazujući punu podršku uspostavi demokratskih standarda i civilizacijskih stečevina u zaštiti i promociji ljudskih prava i prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, također se šalje apel Vladi i premijeru Zoranu Milanoviću u vezi **ukidanja** spornih odredbi *Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama EU, tzv. lex Perković*, te **pokretanja procesa izručenja bivšeg člnika jugoslavenskih i hrvatskih tajnih službi Josipa Perkovića** Njemačkoj koja ga tereti za organizirano političko ubojstvo.

Platforma 112 i Građanski odbor za ljudska prava organizirali su 11. studenoga 2013., u prostorijama Doma HDLU-a na Trgu žrtava fašizma, konferenciju za novinare a povodom godišnjice Kristalnachta (09.11.1938.) / **Međunarodnog dana borbe protiv fašizma, antisemitizma i ksenofobije**. Spomenutom konferencijom Platforma 112 započela je s aktivnostima **kampanje protiv širenja mržnje i netolerancije SVI MI za Hrvatsku svih nas**, a tijekom skupa javnosti je predstavljen **Apel u ime razuma, za sve građane i građanke Republike Hrvatske**. Sjećanje na 09.11.1938., postavljen je tako u kontekst aktualnih događanja u Hrvatskoj, kada se najavama referendumu još jednom dovode u pitanje najvitalniji interesi demokratskog društva, sloboda i sigurnost svih građana i građanki Republike Hrvatske. Kampanja nastavlja svoje aktivnosti u studenome kada se na konferenciji za novinare predstavlja **pismo Papi Franji**. Na konferenciji su govorili **Katarina Kruhonja**, mirovna aktivistkinja iz Osijeka, **Drago Pilsel**, novinar, **Marina Škrabalo**, GONG i **Eugen Jakovčić**, *Documenta* - Centar za suočavanje s prošlošću.

Ulica **sjećanja na žrtve Vukovara**, Ulica **Uvažavanja**, Ulica **Suradnje**, Ulica **Mira** i Ulica **Budućnosti Vukovara** – pet je dvopismenih ploča koje je zajedno s bijelim ružama i zapaljenim svijećama u znak **sjećanja na sve žrtve Vukovara na Međunarodni dan tolerancije** 16. studenog postavljaju aktivisti i aktivistkinje Inicijative Svi mi za Hrvatsku svih nas.

Na tragu aktivnosti i organizacijske strukture Platforme 112 u studenome se udružuje četrdesetak udruga koje se bave zaštitom i promicanjem različitih segmenata ljudskih prava a kako bi započeli medijsku kampanju **Građani glasaju protiv** s ciljem da se potakne građanke i građane da 1. prosinca izađu na referendum te svojim glasom protiv stanu u obranu ljudskih prava. *Documenta* je u spomenutoj kampanji bila zastupljena kroz aktivnosti medijskog koordinatora organizacije. Angažman medijskog koordinatora se odnosio na pripremu svih medijskih aktivnosti posljednjeg tjedna kampanje: press konferencije, priopćenja, medijska priprema koncerta koji se ususret referendumu održao na zagrebačkom Trgu bana Jelačića, 28.11.2013. Na koncertu, koji je počeo u 18, a završio u 24 sata, nastupili su: Zli bubnjari, Punčke, Fakofbolan, Le Zbor I “čipkice”, ST!llnesss, Kandžija, Kawasaki 3P, The Beat Fleet aka TBF i Let 3. Tijekom koncerta bila su izravna uključivanja u središnje informativne emisije svih triju nacionalnih televizija (HTV, RTL, Nova TV). Na sam dan referendumu, 01. prosinca 2013. godine u prostorijama Društva arhitekata organiziran je predizborni štab inicijative Građani glasaju protiv a koordinaciju svih medijskih u živo lavljanja koordinirali su Jelena Berković, Gong i Eugen Jakovčić, *Documenta*.

Kampanja Svi mi Za Hrvatsku svih nas u suradnji sa saborskim Odborom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina a povodom **Međunarodnog dana ljudskih prava** organizirala je okrugli stol „**Europsko bogatstvo višejezičnosti: Quo vadis Croatia?**“. Povod Okruglom stolu su bile **aktivnosti referendumske inicijative koja ima za cilj urušavanje razine zaštite manjinskih prava na jezik i pismo**, a u kontekstu osporavanja dvojezičnosti u Vukovaru i drugim poslijeratnim sredinama u Hrvatskoj. Okrugli stol je okupio diplomatske predstavnike/ce europskih zemalja, saborske zastupnike/ce, stručnjake za manjinska pitanja, aktivisti za zaštitu ljudskih prava kao i javne i kulturne djelatnike. U planu je da se tijekom 2014. javnosti predstavi i TV spot **Svi mi za Hrvatsku svih nas**.

2014. /

U siječnju 2014. **Platforma 112 traži javno procjenu** odluke glavnog ravnatelja Gorana Radmana o **ukidanju HRT-ovih dopisništava** (najava ukidanja 11 HRT-ovih dopisništava u Hrvatskoj i BiH) s obzirom na javne zadaće HRT-a definirane Zakonom o HRT-u te Ugovorom s Vladom RH.

Udruge okupljene u inicijativu [SVI MI - Za Hrvatsku svih nas](#) organiziraju konferenciju za novinare, veljača 2014., kako bi upozorile na opasnost aktualnog trenda kršenja i urušavanja prava nacionalnih manjina te pozvale na temeljito i odgovorno pristupanje zahtjevu za raspisivanje referendumu o ćirilici. **Apel Saboru i Ustavnom sudu** javnosti predstavljaju Marina Škrabalo, GONG, Ivan Novosel, Inicijativa mladih za ljudska prava, Nemanja Relić, Srpski demokratski forum i Jurica Malčić, bivši Pučki pravobranitelj i bivši sudac Ustavnog suda RH-a. Na konferenciji je predstavljen **Podnesak Saboru i Ustavnom sudu** s detaljnim pregledom međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih i manjinskih prava koja će biti prekršena ukoliko se nakane referendumu o ćirilici ostvare.

[Kampanja SVI MI – za Hrvatsku svih nas](#), Nansen dijalog centar i Europski dom Vukovar, u sklopu **Dana interkulturalnosti u Vukovaru**, organizirali su u petak 21. ožujka 2014., okrugli stol **EUROPSKO BOGATSTVO VIŠEJEZIČNOSTI: QUO VADIS CROATIA?** Uz predstavnike/ce tijela državne uprave, lokalne zajednice i organizacija civilnog društva na **okruglom stolu u Vukovaru sudjelovali su i veleposlanici europskih zemalja; Švedske, Finske, Velike Britanije i Italije.** Tijekom rasprave o jezičnom bogatstvu i raznolikosti, o manjinskim iskustvima u susjednoj Srbiji govorio je tamošnji predstavnik hrvatske manjine. [Kampanja SVI MI – za Hrvatsku svih nas](#), kampanja protiv širenja mržnje i netolerancije započela je 09. studenoga 2013., prigodom obilježavanja **Međunarodnog dana borbe protiv antisemitizma i ksenofobije**, a kao odgovor organizacija civilnog društva okupljenih u [Platformi 112 na aktualna referendumska događanja u Hrvatskoj](#), kada se još jednom dovode u pitanje najvitalniji interesi demokratskog društva, kao što su slobode i sigurnost svih građana i građanki Republike Hrvatske.

2.6. Inicijativa za REKOM

Documenta sudjeluje u organizaciji Međunarodnog foruma za tranzicijsku pravdu 17. i 18. svibnja 2013. u Sarajevu (Jahorina) koji je bio posvećen pomirenju na prostorima zemalja bivše Jugoslavije a kojem je prethodila **Šesta skupština regionalne Koalicije za REKOM.**

U cilju jačanja podrške crkava i vjerskih zajednica Inicijativi za REKOM, 11. lipnja 2013. godine izaslanstvo REKOM-a posjetilo je **Zagrebačku nadbiskupiju**, sjedište **Mitropolije zagrebačko-ljubljanske** kao i **Islamski centar u Zagrebu.**

2.7. Javna događanja, priopćenja od siječnja 2013. do svibnja 2014., Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću

Priopćenja siječanj 2013. / svibanj 2014.

U siječnju 2013. godine, dvadeset i jednu godinu nakon razmjene i oslobađanja zatočenika/ca logora Bučje još jednom upozoravamo javnost na sporost hrvatskog pravosuđa u procesuiranju ondje počinjenih zločina / **Logor Bučje – 21. obljetnica oslobađanja zatočenika**

U zaseoku Šašići, početkom 1992. kod Ervenika pobijena je cijela obitelj Čengić, otac Drago, majka Nevenka i njihovo dvoje malodobne djece Slobodan (11 godina) i Goran (četiri godine) / **Ubojstvo obitelji Čengić – ratni zločin protiv civilnog stanovništva.**

U veljači šaljem **Priopćenje povodom pravomoćne presude MKSJ-a u slučaju generala Perišića**

Priopćenje pod nazivom Zakašnjela pravda za žrtve ratnih zločina protiv srpskih civila počinjenih od strane pripadnika Hrvatske vojske (HV) u Novskoj 1991. godine, donosi činjenični slijed počinjenih zločina, imena žrtava i komentar presuda a povodom donošenja presuda, u ožujku 2013., Županijskog suda u Zagrebu u predmetima ratnog zločina nad civilima u Novskoj, 1991. godine.

Dana 11. ožujka 2013. Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Rijeci, pod predsjedanjem sutkinje Ike Šarić, osudilo je na ukupno 110 godina zatvora optužene za ratni zločin u mjestu Baćin 1991. godine / **Presuda bez okrivljenika - zločin u Baćinu**

Informiranje medija o sastanku održanom 14. ožujka 2013.g., u Uredu predsjednika RH-a, na kojem se razgovaralo o rješavanju problematike stradalih zaposlenika iz Domovinskog rata. / **Predsjednik Josipović primio predstavnike Udruge stradalih zaposlenika iz rata**

“Od dvadeset i dvije ubijene žrtve zločina u Medarima, troje je djece (brat i sestra, Goran i Gordana Vuković, u dobi od jedanaest i osam godina te njihova sestrična, Dragana Vuković, u dobi od sedam godina) i 11 žena”, stoji u priopćenju **01. svibnja 1995. počinjen je zločin u Medarima**

Medijska najava glavne rasprave na općinskom sudu u Sisku, 15. svibnja 2013.g., u kaznenom predmetu, za kazneno djelo klevete, pokrenutom po privatnoj tužbi **Silvia Benčine** iz Siska protiv **Vjere Solar** iz Siska / **Slučaj Vjere Solar - agonija bez kraja**

Glavni ravnatelj HRT-a treba odstupiti, priopćenje za javnost izazvano slučajem ravnatelja Radmana i to zbog njegovog ignoriranja situacija sukoba interesa, neprimjerenog stila upravljanja tijelima i procedurama javne televizije kao i profesionalno neutemeljenim kadrovskim odlukama HRT-a.

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju, 30. svibnja 2013.g. izrekao je prvostupanjsku presudu u predmetu protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića, **oslobodivši ih po svim točkama optužbe za zločine počinjene nad nesrbima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini od 1991. do 1995. godine**. Neposredno nakon izricanja presude reagirali smo priopćenjem **Stanišić i Simatović oslobođeni po svim točkama optužnice, žrtve i dalje bez satisfakcije**.

U lipnju je odaslano pismo potpore hrvatskih udruga turskim aktivistima **“Jedan svijet – jedna borba”**

Godišnjica VRA Oluje bez spomena na zločine i žrtve, poruka je otvorenog pisma kojeg smo uputili 07. kolovoza predsjedniku Republike Hrvatske Ivi Josipoviću, predsjedniku Hrvatskog sabora Josipu Leki, predsjedniku Vlade Republike Hrvatske Zoranu Milanoviću, predsjedniku Vladi Republike Hrvatske.

Na godišnjicu pada Sotina, 14. listopada, priopćenjem smo oživjeli sjećanje na sve ubijene i nestale žrtve teškog zločina koji se dogodio 1991. na istoku Slavonije.

Skidanje ploča s latiničnim i ćiriličnim pismom u Vukovaru, koje je već izazvalo slične akcije u drugim mjestima Hrvatske, ugrožava ugled Republike Hrvatske prema van i temeljna ljudska prava u zemlji, reakcija je na neprihvatljive akcije **Stožera za obranu hrvatskog Vukovara**, priopćenje, 16. listopad.

Priopćenje povodom obljetnice **stradanja Dubrovnika i dubrovačkog područja**, otvoreno pismo ministru Ostojiću i Mladenu Bajiću povodom **prijetnji ravnateljici Spomen područja Jasenovac** i sjećanje na **žrtve zločina u Voćinu i Joševici**, neka su od javnih reakcija tijekom prosinca.

2014. /

U siječnju na internet stranicama Documente objavljujemo Dvotjedne izvještaje o suđenjima za ratne zločine (13.01, 27.01) u kojima se naglašava činjenica da su stupile na snagu izmjene zakona o Europskom uhidbenom nalogu kao i komentar na ukinuće osuđujuće **presude srbijanskog suda četrnaestorici okrivljenika za zločine u Lovasu**.

Spomenuti izvještaj u svom prvom izdanju u **veljači** problematizira odbijanje Suda u Srbiji da nadoknadi štetu hrvatskim logorašima a u priopćenju "*Ne manipulirajte brojkama žrtava, objavite popise stradalih!*" upozoravao da otkad je započela glavna rasprava u sudskom postupku pred **Međunarodnim sudom pravde u Haagu**, a po tužbi RH-a i protutužbi Srbije za genocid u ratu u Hrvatskoj, u javnosti se učestalo spominju različiti podaci o broju žrtava rata. Pritom se nerijetko iznose paušalne, netočne i neproverjene informacije, čime se izravno manipulira živima i obezvrjeđuje one koji su doista stradali – stoji u priopćenju.

U ožujku šaljemo **otvoreno pisma Pablu de Greiffu**, UN-ovom Posebnom izvjestitelju za promociju istine, pravde, reparacije i garancije neponavljanja zločina gdje između ostalih naglašavamo kako u "Hrvatskoj i drugim post-jugoslavenskim državama suočavanje s prošlošću sporo napreduje, što se između ostalog vidi i kroz javne reakcije na postupak pred Međunarodnim sudom pravde prema tužbi za genocid Republike Hrvatske protiv Srbije i uzvratnoj tužbi Republike Srbije protiv Hrvatske".

U travnju šaljemo **izjava za javnost povodom okončanja rasprave o tužbama Hrvatske i Srbije za genocid pred Međunarodnim sudom (pravde) u Haagu** u kojoj naglašavamo kako je propuštena prilika da se pred ovom respektabilnom međunarodnom instancom pošteno i časno iznesu i utvrde činjenice o stradanjima i patnjama te razmjeru i pozadini počinjenih zločina.

U dvotjednom izvještaju o suđenjima za ratne zločine, u izdanju od 18. travnja, informiramo javnost da je nepravomoćnom presudom Općinskog građanskog suda u Zagrebu 2. travnja 2014. godine Mirku Norcu, Tihomiru Oreškoviću i Stjepanu Grandiću naloženo da solidarno plate Republici Hrvatskoj iznos od 107.536,00 kuna te nadoknade trošak postupka u iznosu od 3.705,00 kuna, sve uvećano za zatezne kamate. Norac, Orešković i Grandić, 2003. godine osuđeni za zločine nad civilima u Gospiću i okolici, dužni su Republici Hrvatskoj isplatiti novac u iznosu kojim je država Stojanki i Đorđu Boriću nadoknadila štetu pretrpljenu zbog prisilnog odvođenja i zatočenja u vojarni u Perušiću u listopadu 1991. godine. U istom mjesecu komeniramo odluku **Apelacijskog suda Crne Gore**, koji u priopćenju za javnost od 23. travnja 2014., objavljuje da je odbio žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva u Podgorici i branitelja okrivljenika te potvrdio presudu Višeg suda u Podgorici od 31. srpnja 2013. godine kojom su četvorica bivših pripadnika nekadašnje JNA, u trećem, ponovljenom postupku, osuđeni za ratni zločin počinjen zlostavljanjem hrvatskih civila i ratnih zarobljenika u crnogorskom logoru Morinj. Upozorili smo **da izricanjem minimalnih zatvorskih kazni optuženicima koji su pokazali ustrajnost u izvršenju kaznenog djela, sadizam i bestijalnost te potpuno odsutstvo čovječnosti u odnosu prema žrtvama, osobito ranjivim u uvjetima zarobljeničtva u ratnim logorima, teško da će se ostvariti posebna, a kamoli opća svrha kažnjavanja**.

U travnju povodom godišnjice VRA Bljesak upozoravamo na zločin u selu Medari i s tim povezan slučaj sestara Vuković, civilnih žrtava ratan a na internet i facebook stranicama Documente najvaljujemo događanja na Spomen parku Dotršćini i u starogradskoj zg vijećnici povodom sjećanja na oslobođenje grada Zagreba od fašističke okupacije 08. svibnja 1945. godine.

Javna događnja 2013.

U siječnju šaljemo Apel Ministarstvu branitelja u vezi rješavanja problematike civilnih žrtava rata. Na tiskovnoj konferenciji govorili su **Julijana Rosandić**, predsjednica Zajednice udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata te ispred *Documente*, **Emina Bužinkić**, autorica Istraživačkog izvještaja "Civilne žrtve rata u Hrvatskoj" i **Eugen Jakovčić**, istraživač na spomenutom Izvještaju.

Predstavljanje godišnjeg Izvještaja o suđenjima za ratne zločine, **Kući ljudskih prava, 21. ožujka 2013**. Na konferenciji su govorili: **Mladen Stojanović**, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, **Marko Sjekavica**, Građanski odbor za ljudska prava i **Vesna Teršelić**, voditeljica *Documente* - **Centra za suočavanje s prošlošću**.

Okrugli stol pod nazivom „Osiguranje prava na djelotvoran pravni lijek žrtvama ratnih zločina“ 28. ožujka 2013. godine, Novinarski dom. Na okruglom stolu su govorili **Branko Hrvatinić**, Predsjednik Vrhovnog suda RH-a, **Gordan Markotić**, pomoćnik ministra pravosuđa u Vladi RH-a, **Paul Vandoren**, šef Delegacije Europske unije u Republici Hrvatskoj i **Vesna Teršelić**, voditeljica *Documente*.

Nema pravde za Krešimira Ivančića, konferencija za novinare, travanj 2013., povodom novih (pravnih) elemenata u slučaju obitelji civilnih žrtava rata, Krešimira Ivančića i Štefice Dželalije iz Daruvara, kojima je negativnom odlukom Ustavnog suda RH-a od 28. ožujka 2013.g., završen sudski postupak pred nacionalnim sudovima te im slijedi obraćanje Europskom sudu za ljudska prava. Na konferenciji su govorili, **Krešimir Ivančić**, hrvatski branitelj i sin ubijenog Zdravka Ivančića, **Hrvoje Čačić**, odvjetnički Ured Jovan Doneski i **Vesna Teršelić**, voditeljica *Documente - Centra za suočavanje s prošlošću*.

Forum kulture sjećanja – Sjećanje na ratove ili ratovanje sjećanjima, 11.04.-13.04. 2013., Vukova. U sklopu Forum organizirana je i rasprava na temu **Ratovi u bivšoj Jugoslaviji kroz prizmu umjetnosti: U kojoj mjeri film, kazalište i vizualna umjetnost mogu biti pokretači procesa suočavanja s prošlošću?**

Utorak 23. travnja, Kuća ljudskih prava Zagreb, razgovor na temu, Suočavanje s prošlošću nekad i sad. Do kuda smo stigli, a što je pred nama? a povodom objave publikacije [Rad na suočavanju s prošlošću - Priručnik za organizacije civilnoga društva](#).

Galerija Karas, 03. svibnja 2013. World press photo, Robert Bosch Stiftung i *Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću* predstavljaju javnosti putujuću izložbu **SEE New Perspectives: Iz ugla fotografa s Balkana**. Na otvorenju izložbe su govorili **Vesna Kesić**, novinarka i aktivistkinja, **Andrei Pungovschi**, rumunjski fotograf, **Verena Heinzl**, Robert Bosch Stiftung, **Joyce Lagerweij**, World Press Photo i **Eugen Jakovčić**, *Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću*.

Uz spomenutu izložbu, **javna događanja koja tijekom svibnja 2013. Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću organizira** u suradnji s partnerskim organizacijama, umjetnicima, pojedincima i pojedinkama tiču se i pokušaja da se ožive sjećanje na, iz službenih kalendara izbrisani, **08. svibnja Dan oslobođenja Zagreba**, i to predstavljanje „**Memorijalno umjetničke intervencije na prostoru zagrebačkog Spomen-parka Dotršćina**“. Organiziraju se i;

javna **Diskusija - Umjetnički doprinos izgradnji povjerenja**, na kojoj uz moderaciju **Sandre Vitaljić**, predavačica na Odsjeku snimanja Akademije dramskih umjetnosti u Zagrebu, sudjeluju fotografkinja/i, **Ana Opalić**, Hrvatska, **Armend Nimanni**, Kosovo i **Danko Stjepanović**, Hrvatska;

panel **"Građansko obrazovanje, ljudska prava i multiperspektivna nastava povijesti"** u sklopu Okruglog stola **"Obrazovanje mladih za budućnost – od učionice do svakodnevnog života"**, moderacija **Dea Marić** iz *Documena*, izlagači/ice, **Magdalena Najbar Agičić**, Koprivnica, **Denisa Detlinga**, Muzeja Slavonije, **Hrvoja Klasić**, Filozofski fakultet Zagrebu i **Miljenka Hajdarovića**, profesor povijesti.

Okrugli stol **Obrazovanje mladih za budućnost – od učionice do svakodnevnog života**, Knjižnica Bogdana Ogrizovića, 17. svibnja 2013., u organizaciji Mreža mladih Hrvatske, IGRA-e, *Documente* i GONG-a u suradnji s GOOD Inicijativom.

Istraživačko dokumentacioni centar Sarajevo (IDC), u suradnji s *Documentom* – Centrom za suočavanje s prošlošću, Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i Građanskim odborom za ljudska prava, predstavio je **Bosansku knjige mrtvih** - Ljudski gubici u Bosni i Hercegovini 1991 – 1995., Novinarski dom, 28. svibnja 2013. Uvodno su govorili; autor **Mirsad Tokača**, Istraživačko dokumentacioni centar Sarajevo, **fra Ivan Šarčević**, profesor na Franjevačkoj teologiji - Sarajevo i **Vesna Teršelić**.

Konferencija za novinare, u povodu objave prvostupanjske presude šestorici čelnika tzv. Herceg Bosne u haškom predmetu Prlić i drugi. Na konferenciji organiziranoj 29. svibnja, neposredno nakon izricanja presude, govorili su **Zoran Pusić** i **Marko Sjekavica**, Građanski odbor za ljudska prava i **Vesna Teršelič**.

U srijedu, 5. lipnja, Kuća ljudskih prava Zagreb, organizirali smo raspravu na temu Izbrisanih. Na raspravi su govorili Katarina Vučko, pravnica ljubljanskog Mirovnog Inštituta te Mirjana Učakar, aktivistkinja za prava izbrisanih stanovnika Slovenije. Nakon rasprave prikazan je dokumentarni film **Dolge Počitnice** autora Damjana Kozolea.

Hotelu Dubrovnik, 17. lipnja, raspravu na temu **Naknada štete žrtvama kaznenih djela** - Mogućnost novih modela obeštećenja civilnih žrtava rata.

Tribina „**Odnos prema žrtvama fašizma, fašizmu i antifašizmu danas**“, Kući ljudskih prava, **19.06.**, uz govornike **Zorana Pusića**, Građanski odbor za ljudska prava, **Vesnu Teršelič**, *Documenta* – Centar za suočavanje s prošlošću, **Anetu Lalić**, Srpsko narodno vijeće i **Sanju Zoričić Tabaković**, Židovska općina Zagreb.

Nakon što je Hrvatski sabor usvojio Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije s ograničenjem primjene Europskog uhidbenog naloga na kaznena djela počinjena prije 7. kolovoza 2002. godine, uslijedilo je priopćenje 28. lipnja, **Europski uhidbeni nalog bez vremenskog ograničenja!**

Još uvijek nema pravomoćne presude za ratne zločine počinjene tijekom i neposredno nakon "Oluje", a brojne civilne žrtve rata nisu primjereno obeštećene, upozorili smo početkom kolovoza na tiskovnoj konferenciji na kojoj su govorili Vesna Teršelič, Mladen Stojanović i Eugen Jakovčić.

Konferencija **Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. godine do danas**, 26.09., Novinarski dom.

Organizirali smo Konferenciju za novinare, 17. rujna 2013., u znak sjećanja na žrtve ratnih zločina počinjenih nad civilima tijekom povlačenja Hrvatske vojske i specijalne policije MUP-a RH-a iz Medačkog džepa a u okviru vojne akcije "Džep 93", **Sjećanje na žrtve zločina u Medačkom džepu – Dvadeset godina poslije**.

Documenta u okviru projekta **Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. godine do danas** organizirala je 26.09., Novinarski dom, konferenciju s ciljem predstavljanja multiperspektivnosti i različitih iskustava ljudi tijekom povijesnih mijena na našim prostorima.

Povodom izlaska knjige **Ante Lešaje**, *Knjigocid: Uništavanje knjiga u Hrvatskoj 1990-ih*, 18. listopada organizirali smo konferenciju **Fenomeni isključivosti u Republici Hrvatskoj 1990-ih godina** koja je kroz tri panela tematizirati teška kršenja ljudskih prava devedesetih godina u Republici Hrvatskoj. Na konferenciji su govorili **Zoran Pusić**, **Milena Čalić Jelić**, **Srdan Dvornik**, **Veselinka Kastratović**, **Ante Lešaja**, **Marko Sjekavica** te **Snježana Kordić**.

Documenta - Centra za suočavanje s prošlošću u suradnji s koordinacijom **Udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata, Hrvatskom udrugom stradalih zaposlenika iz Domovinskog rata i Europskim domom Vukovar** organizirala je u listopadu niz sastanaka i javnih događanja u Slavanskom Brodu, Belišću i Vukovaru.

Promijeniti EU politiku prema izbjeglicama i spriječiti nove tragedije na Mediteranu, poruka je s konferencije za novinare koju smo organizirali 23. listopada, Kuća ljudskih prava, uz izlaganja **Vesne Pusić**, ministrice vanjskih i europskih poslova, **Vesne Teršelič**, **Julije Kranjec** iz Centra za mirovne studije i **Zorana Pusića**, predsjednika Građanskog odbora za ljudska prava.

Javna tribina Prava žrtava rata u svjetlu stradalništva civila Petrinje tijekom Domovinskog rata, 30. listopada, Petrinja.

Analiza potreba civilnih žrtava rata i načini psihosocijalne podrške, Sisak, **31. listopada**. Na sastanku su govorili **Milana Kreća**, Projekt građanskih prava Sisak, **Hrvoje Vitturi**, Udruga Žene u Domovinskom ratu - uz potporu UNDP-a u HR, **Mladen Lončar**, Ministarstvo branitelja, a sve uz moderaciju i uvodno izlaganje **Emine Bužinkić**.

Otvaranje izložbe učeničkih radova o stradanjima i sjećanju na stradanja tijekom Drugog svjetskog rata i poraća te naslijeđu antifašizma **Moj zavičaj kroz vrijeme, 07. prosinca, Dom HDLU-a**.

Presuda za zločine nad civilima iz Siska i okolice pred Županijskim sudom u Osijeku bila je tema konferencije za novinare koja je održana u Osijeku, 09. prosinca. Na konferenciji su govorili **Zoran Pusić**, Građanski odbor za ljudska prava kao i monitorice suđenja za ratne zločine **Veslinka Kastratović** i **Milena Čalić Jelić**.

2014. /

U veljači organiziramo tribinu, javno predstavljanje zbirke Osobnih sjećanja u Dubrovniku. Raspravu su tijekom tribine svojim uvodnim izlaganjima potaknuli kazivači/ce s dubrovačkog područja: **Marija Lukšić**, Udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata, **Metodije Prkačin**, bivši zatočenik logora Morinj (Crna Gora) i novinar **Luko Brailo**. O samoj zbirci i njenom značenju u ime *Documente* – Centra za suočavanje s prošlošću govorili su **Maja Dubljević**, urednica zbirke i **Vesna Teršelič**, voditeljica *Documente*, dok je o položaju civilnih žrtva rata govorila **Emina Bužinkić**, koordinatorka projekta. Događaj u Dubrovniku je imao veliki medijski odjek a brojni mediji su u svojim programima najavljivali tribinu.

U veljači 2014. o **civilnim žrtvama rata** se govori na sastancima s pružateljima psihosocijalnih usluga. Sastanci se organiziraju u Zadru i Osijeku, u okviru projekta 'Podrška žrtvama mučenja' koji se provodi u suradnji s Europskim domom Vukovar, uz financijsku potporu Europske komisije.

U veljači, na tribini u Kući ljudskih prava predstavljena je Analiza potreba organizacija civilnog društva u post-jugoslavenskim zemljama u području Međunarodne razvojne suradnje, koju su pripremili **Darija Marić** i **Slaven Rašković** ispred *Documente* - Centra za suočavanje s prošlošću. Svojim uvodnim izlaganjima raspravi tijekom tribine doprinjeli su aktivisti i aktivistkinje iz regionalnih organizacija za zaštitu ljudskih prava kao i predstavnice Službe za međunarodnu razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH-a.

Dvije prijeteće e-mail poruke upućene Nataši Jovičić, ravnateljici Spomen područja Jasenovac, 01. prosinca 2013., jedna anonimna s prozivkama za antihrvatstvo i izdaju, sa slikom metka i prijetnjama likvidacijom, a druga potpisana sa sličnim uvredama i prozivkama od Josipa Miljka, predsjednika HČSP-a, nisu bile dovoljne Općinskom državnom odvjetništvu Kutine da konstatira kako je riječ o kaznenom djelu javnog poticanja na nasilje i mržnju – sve je to bio povod konferenciji za novinare koja je održana 19. veljače u KLJP-u a na kojoj su o propustima DORH-a govorili Vesna Teršelič, Documenta – Centra za suočavanje s prošlošću Zoran Pusić, Goljip i Sandra Benčić, CMS.

U Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u **Rijeci, 20.02.2014. predstavljena je publikacija [Moj zavičaj kroz vrijeme](#)**. Publikacija je završni proizvod istoimenog projekta kojeg je Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću provodila kroz 2013. i 2014. godinu u partnerstvu sa 3 gimnazije iz Zagreba, Opatije i Osijeka (Gimnazija Lucijana Vranjanina- Zagreb, Gimnazija Eugena Kumičića- Opatija i III. Gimnazija Osijek). Publikacija predstavlja rezultate projekta usmjerenog prema podržavanju inovativnih procesa u izvođenju nastave povijesti.

U ožujku je **Ljiljana Gehrecke u Kući ljudskih prava** govorila o **civilnim žrtvama rata** a na istom skupu o potrebama stradalnika iz perspektive društvene solidarnosti i ljudske sigurnosti govorili su **Marina Petras**, volonterka *Documente* - Centra za suočavanje s prošlošću i **Gordan Bosanac** iz Centra za mirovne studije. Razgovor je organizirala i moderirala **Emina Bužinkić**, Centar za mirovne studije. **Marica Šeatović**, predsjednica Udruženja „*Protiv zaborava*“ i **Vesna Teršelič**, voditeljica *Documente* - Centra za suočavanje s prošlošću govorile

su o potrebama civilnih žrtava rata na konferenciji „Implementing the EU Directive on Minimum Standards for Victims of Crime: Delivering Justice to Victims of Serious International Crimes in the EU“ koja se održavala u Bruxellesu, 24. ožujka 2014. Konferenciju su organizirali REDRESS, Trial, FIDH, European Centre for Constitutional Rights i ECCHR.

U Kući ljudskih prava Zagreb, 18. ožujka 2014., održana je konferencija za novinare povodom **odluke Ustavnog suda Republike Srbije, od 12. prosinca 2014. godine, kojom je uvažena ustavna žalba pravomoćno osuđenog Saše Radaka za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika počinjen na "Ovčari"**. Na konferenciji su govorili, **Veselinka Kastratović**, pravnica osječkog Centra za mir, nenasilje i ljudska prava i promatračica spomenutog beogradskog suđenja, **Vesna Teršelič**, voditeljica *Documente* - Centra za suočavanje s prošlošću i Emina Bužinkić, *Documenta*.

Početkom travnja organizirali smo **konferenciju za tisak** na kojoj smo predstavili nalaze **godišnjeg izvještaja o praćenju suđenja za ratne zločine**. Na konferenciji su govorili Mladen Stojanović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava i Vesna Teršelič, *Documenta* – Centar za suočavanje s prošlošću.

Etnografski muzej u suradnji s *Documentom*– Centrom za suočavanje s prošlošću organizirao je tribinu **Predrasude i stereotipi o antifašizmu**, koja se održala 11. travnja 2014., u Etnografskom muzeju u Zagrebu a povodom izložbe Vic o plavuši: stereotipi u kojima živimo. Na tribini su govorili Irena Kolbas, autorica izložbe, Hrvoje Klasić, povjesničar, Drago Pilsel, aktivist, novinar i publicist, te Luka Čuljak, predstavnik mladih antifašista SABA RH, uz moderaciju Bojana Munjina s Trećeg programa Hrvatskog radija. Tribina je u cijelosti emitirana na trećem programu Hrvatskog radija.

Na konferenciji za tisak u Kući ljudskih prava Zagreb, Vesna Teršelič iz *Documente* - Centra za suočavanje s prošlošću, Sandra Benčić iz Centra za mirovne studije i Aneta Lalić ispred Srpskog narodnog vijeća upozorile su na način na koji se zakonodavne, izvršne i pravosudne vlasti Republike Hrvatske odnose prema preživjelim zatočenicama i zatočenicama ustaških koncentracijskih logora, Javnoj ustanovi Spomen područje (JUSP) Jasenovac i prema nasljeđu drugog svjetskog rata. Konferencija za tisak organizirana je **22. travnja 1945., na dan proboja zatočenika iz koncentracijskog logora Jasenovac, kad se sjećamo svim stradalih u tom logoru, kao i preživjelih zatočenika i zatočenica**.

Na dan pobjede nad fašizmom, 09. svibnja, javnosti na konferenciji za novinare u Savezu antifašističkih boraca i antifašista RH-a predstavljamo **Povelju novoosnovane Antifašističke lige RH-a** koja ima za cilj **integrirati antifašizma u temelje hrvatskog društva, suprostaviti se svim manifestacijama nacifašizma te javno apelirati da Hrvatska dosljedno primjenjuje ustavne odredbe o pravnoj, demokratskoj, sekularnoj i socijalno osjetljivoj državi**. Povelju Antifašističke lige potpisali su, na spomenutoj konferenciji za novinare, predstavnici organizacija koje su pokrenule njezino osnivanje - Vesna Teršelič iz *Documente* - Centra za suočavanje s prošlošću, Milorad Pupovac u ime SNV-a, Ivan Fumić iz Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH i Juraj Hrženjak, inicijator ideje osnivanja Antifašističke lige.

Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću, Srpsko narodno vijeće, Savez antifašističkih boraca i antifašista RH, Građanski odbor za ljudska prava i Židovska općina Zagreb u ime Antifašističke lige Republike Hrvatske, organizirali su konferenciju za novinare, 13. svibnja, u prostorijama Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH, na kojoj su se problematizirala događanja u Splitu, kada je splitski gradonačelnik Ivo Baldasar (SDP) sudjelovao na otvaranju spomen obilježja poginulim pripadnicima IX bojne HOS-a. **Na konferenciji su govorili: Vesna Teršelič, Documenta, Franjo Habulin, SABA RH, Zoran Pusić, GOLJP i Milorad Pupovac, SNV. "Očekujemo od Vlade da se jasno distancira od poruka koje su na Dan pobjede nad fašizmom i Dan Europe odaslane iz Splita. Pozivamo je da osudi legitimaciju NDH, države koja je počinila zločine, izdala vlastitu teritorijalnu cjelovitost i omogućila okupaciju", poručio je Milorad Pupovac ispred Antifašističke lige Republike Hrvatske.**

Documenta- Centar za suočavanje s prošlošću, Srpsko narodno vijeće, Savez antifašističkih boraca i antifašista RH i Građanski odbor za ljudska prava, u ime **Antifašističke lige RH**, pozvali su građane da 19. svibnja sudjeluju na

otvorenju javne instalacije „ZAVNOH“ na Trgu bana Jelačića. **Memorijalnom intervencijom na nekadašnjem Trgu Republike slavila se 70. godišnjicu Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a.**

U svibnju smo organizirali javno predstavljanje zbirke Osobna sjećanja na ratove i druge oblike političkog nasilja od 1941. godine do danas. Tribina se održala **u Splitu, Muzej grada Splita**. Uz voditeljicu Documente, Vesnu Teršelić, na tribini su govorili sudionici koji su i sami ispričali osobne priče kroz svoja sjećanja: **Sovjetka Režić**, sutkinja Županijskog suda u Splitu, **Predrag Lucić**, novinar i publicist, **Dragan Markovina**, povjesničar. Tribinu je moderirao Documentin Eugen Jakovčić. Na tribini je sudjelovalo više od stotinu posjetitelja kao i veliki broj kazivača i kazivačica iz Splita

3. Praćenje suđenja za ratne zločine i reparacija civilnih žrtava rata

Tijekom cijele godine monitorice su u suradnji s monitorima Centraza mir i GOLJP-a pratile suđenja za ratne zločine.

3.1: PRAĆENJE SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

3.1.1. Planiranje i podjela posla

Monitori Documente, najčešće zajedno sa monitorima Građanskog odbora za ljudska prava, prema podjeli posla unutar tima, prate postupke na županijskim sudovima u Zagrebu, Karlovcu, Rijeci i na zamjeni u Splitu, a po potrebi i na ostalim županijskim sudovima.

3.1.2. Najava na sudova

Monitori redovno predsjednicima vijeća šalju najave prisustvovanja glavnim raspravama i sjednicama žalbenih vijeća Vrhovnog suda RH. Najave su u pisanoj formi. Informacije o ročištima većina sudova redovno objavljuje na svojim web stranicama.

3.1.3. Monitoriranje i izvještavanje

Tijekom izvještajnog razdoblja monitori *Documente* su na županijskim sudovima pratili 17 postupka, dva postupka pred općinskim sudovima, te sedam sjednica pred Vrhovnim sudom RH:

- **Županijski sud u Zagrebu (13 predmeta, 54 održana ročišta):**
  1. kazneni postupak protiv opt. Velibora Šolaje - Zločin u Medačkom džepu, čl.120 OKZRH – 15. siječanj, 05. ožujak, 19. travanj, 14. lipnja, 10. rujanj, 11. rujanj, 03. listopad, 04. listopad, 23. listopad,
  2. kazneni postupak protiv okr. Josipa Krmpotića – zločin u Medačkom Džepu; 17. lipnja, 16. listopad,
  3. kazneni postupak protiv opt. Frane Drlje i B. Krajine za zločin nad civilima u zasleku Grubori, nakon VRO "Oluja"; – 21., 22., 28. siječnja, 28. veljače i 13. ožujka, 10. travnja, 22. listopad,
  4. kazneni postupak, protiv opt. Željka Belina i Dejana Milića zbog kaznenog djela ratnog zločina nad civilima – Zločin u Novskoj III – 23., 24. siječanj, 06., 11., 13.. veljače i 07., 08. ožujka
  5. kaznenom predmetu protiv opt. D. V. Raguža i dr. - Zločin u Novskoj, 18. prosinac, 06. veljače, 07. ožujak,
  6. kazneni postupak protiv opt. T. Šavorića i dr. - Zločin u Mrkonjić Gradu; 31. siječanj,
  7. kazneni postupak protiv opt. P. Đermanovića i dr. zbog kaznenog djela počinjenog na štetu civila u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice; – 05. veljače, 19., 22. i 26. ožujka
  8. ponovljeni postupak protiv opt. M. Španovića zbog ratnog zločina nad civilima u Maji, nastavak dokaznog postupka, objava presude; – 31. siječanj, 13. i 14. ožujak,

9. kazneni postupak protiv opt. P. Jekića i dr. za zločin nad civilima u Hrvatkom Čuntiću; 25. travanj,
10. kazneni postupak protiv opt. D. Žarkovića i dr. za zločin nad civilnim stanovništvom – Zločin u Joševici; 25. travanj,
11. kazneni postupak protiv opt. M. Ćurčije i dr. za uložin nad ratnim zarobljenicima, Zločin u Zrinu; 25. travanj,
12. kazneni postupak protiv opt. M. Hašića i dr. za zločin nad civilima i ratnim zarobljenicima, Zločin u Domu za preodgoj u Glini; 25. travanj,
13. kazneni postupak protiv opt. Tomislav Merčepa za zločin nad civilima; Zločin u Pakračkoj Poljani; 18. siječanj, 07. veljače, 25. ožujak, 08., 15. travanj, 27., 29. svibanj, 06. lipanj, 11. srpanj, 06. rujna, 02. listopada, 29. listopada, 20. studeni, 27. studeni,

Općinski sudovi:

1. odštetni postupak pred Općinskim sudom u Kninu iniciran po tužiteljima Jovanu Beriću i dr. vezan uz zločin u Varivodama – 10.01.2013.
2. kazneni postupak protiv opt. Vjere Solar za kazneno djelo klevete/njenog iskaza kao svjedokinje na suđenju za ratne zločine počinjene u Sisku, Općinski sud u Sisku – 15. svibanj, 12. srpanj – povučena tužba

• Županijski sud u Karlovcu (1. predmet, 3 održana ročišta):

1. kazneni postupak protiv opt. Marka Bolića (zločin u Podvožiću) – 29. siječanj, 12. ožujak, 07. studeni – objava presude

• Županijski sud u Rijeci (2 predmeta, 7 održanih ročišta):

1. kazneni postupak protiv opt. Branka Dmitrovića i dr. (zločin u Baćinu) – 04. siječanj, 04., 05., 07., 08., 11. ožujak
2. kazneni postupak protiv opt. Dane Radočaj i dr. (zločin u Udbini) – 03. rujna,

• Županijski sud u Splitu (1 predmet, 2 ročišta)

1. kazneni postupak protiv opt. Bože Bačelića i dr. (zločin u Prokljanu i Mandićima) – 10. lipnja, 13. lipnja – objava presude

• Vrhovni sud RH

1. javna rasprava u kaznenom predmetu protiv opt. E. Vieškića zbog kaznenog djela ratnog zločina nad civilima; 12. veljače
2. javna rasprava u kaznenom predmetu protiv opt. Č. Jovića zbog kaznenog djela ratnog zločina nad civilima; 20. veljače
3. javna rasprava u kaznenom predmetu protiv opt. N. Munjeza zbog kaznenog djela ratnog zločina nad civilima; 20. veljače
4. javna sjednica u kaznenom predmetu protiv opt. P. Đermanovića i dr. - Zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice, žalbe su uslijedile nakon drugog ponovljenog (trećeg) kaznenog postupka; 06. svibnja
5. javna sjednica u kaznenom predmetu protiv opt. P. Đermanovića i dr. - Zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice, žalbe su uslijedile nakon drugog ponovljenog (trećeg) kaznenog postupka; 07. svibnja, 26. lipnja, 04. rujna
6. javna sjednica u kaznenom predmetu opt. Ž. Belina i dr.; Zločin u Novskoj; 29. studeni
7. javna sjednica u kaznenom predmetu protiv okr. Milenka Vidaka: zločin u, 12. studeni

3.2. Aktivnost: PODRŠKA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

3.2.1. Istraživanje potreba civilnih žrtava rata

Tijekom 2013. Documenta je nastavila terensko istraživanja radi ustanovljenja potreba civilnih žrtava rata, bez obzira na njihovu nacionalnost, njihova iskustva kao i (ne)zadovoljstvo radom pravosudnih tijela kako kroz kazneni tako i kroz građanske postupke vezane uz ostvarivanje prava na naknadu štete. Do sada je pokriveno nekoliko županija, sela i gradova u istočnoj i zapadnoj Slavoniji, centralnoj Hrvatskoj, gdje je ispunjeno 25 upitnika., te dostupna dokumentacija iz sudskih i upravnih postupaka. Planira se ispuniti još 25 upitnika na području sektora jug. Prikupljeni dokumenti kao i ispunjeni upitnici vezani su uz daljnje analize sudskih postupaka vezanih uz obeštećenje indirektnih žrtava, čiji su srodnici ubijeni ili nestali tijekom rata. Isto tako prikupljena je i dokumentacija vezana uz upravne postupke o ostvarenim ili pokušajima dobivanja statusa civilnih žrtava rata, te u pojedinim predmetima i dokumentacija vezana uz kazneno procesuiranje, istrage, predistražene radnje, prvenstveno vezane uz počinjene ratne zločine i sl. Istraživanje potreba završeno je u prosincu 2013.

3.2.2. Fokus grupe

Održane su slijedeće fokus grupe:

- stradali za vrijeme radne obveze – radnici u tvornicama stradali tijekom bombardiranja, granatiranja i sl. - 22 radnika koji su osobno stradali ili su stradali njihovi članovi obitelji - Belišća, 16. listopada 2013.
- žrtve terorističkih akata, njihovi odvjetnici, organizacije civilnog društva koje se v+bave ovom problematikom, 01. listopad 2013, Zagreb.
- žrtve mina, prosinac 2013. Rovinj, u orgnizaciji sa m.a.r.e.

3.2.3. Pravna pomoć, pravni savjeti civilnim žrtvama rata

Documenta je u navedenom periodu ili direktno pomogla ili savjetima drugim lokalitetom bližim žrtvama organizacijama civilnog društva u ispunjavanju zahtjeva za otpis troškova parničnog postupka/otpis potraživanja prema državi, a koji su upućeni nadležnim općinskim državnim odvjetništvima na mišljenja, a potom Ministarstvu financija na rješavanje.

U 55 predmeta je kroz analize dan pravni savjet, a isti su vezani uz rješavanje statusa ili probleme ostvarivanja naknade štete pred nacionalnim tijelima. U 7 predmeta je pružena tehnička i pravna asistencija vezana uz pisanje zahtjeva na Europski sud za ljudska prava. U 3 predmeta je sastavljena kaznena prijava za ratne zločine protiv nepoznatih počinitelja.

3.2.4. stručni sastanci sa odvjetnicima

Kroz dugogodišnji rad ustanovljena je bliska suradnja sa odvjetnicima koji zastupaju žrtve ili njihove srodnike pred sudovima u RH. Planira se razviti malu platformu kroz zajedničke sastanke radi razmjene iskustva kao i zajedničke strategije u predmetima vezanim lokalitetom i vremenom počinjenja zločina. Isto tako za predmete koji svojim opisom imaju elemente vezane uz druge države regije uspostaviti suradnju sa organizacijama za zaštitu ljudskih prava (Trial – Sarajevo, FHP – Beograd, Akcija za ljudska prava – Podgorica...)

3.2.5. psiho -socijalna podrška civilnim žrtvama rata

Tijekom 2013. Documenta je prepoznavši kao jednu od bitnih potreba žrtava, sudjelovala kao facilitator u pružanju psiho-socijalne podrške za više od 30 žrtava. Podršku, stručan tretman je u većini slučajeva pružio Rehabilitacijski centar za stres i traumu (EIDHR: Supporting Victims of Torture).

3.3: INFORMIRANJE JAVNOSTI

3.3.1. Objavljivanje (postavljanje) izvještaja na web stranicu

Radi se o kontinuiranoj aktivnosti. Senior monitor iz CZM postavlja izvještaje na web stranicu Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek.¹ Periodični izvještaji (dvo tjedni, kvartalni, godišnji) te podaci o pojedinačnim predmetima objavljuju se i na web stranici Documente.²

Web stanica Centra za mir sadrži:

- Kratke novosti: započete istrage, uhićenja, novopodignute optužnice, presude, najave press konferencija, priopćenja i objave periodičnih izvještaja – tijekom izvještajnog razdoblja postavljeno je 46 kratkih novosti;
- Listu postupaka za ratne zločine, grupiranih u kategorije (postupci u tijeku, nepravomoćno završeni, pravomoćno završeni; suđenja u Hrvatskoj, suđenja u Bosni i Hercegovini, suđenja u Srbiji, suđenja u Crnoj Gori; ostala suđenja) – na kraju izvještajnog razdoblja na listi je bilo 245 postupka, od toga 241 za ratne zločine: vođene u Hrvatskoj (212), Bosni i Hercegovini (8), Srbiji (20) i Crnoj Gori (1), te 4 postupka u kojima kaznena djela nisu kvalificirana ratnih zločinom, ali su inkriminirani događaji vezani uz ratna događanja
- Informacije sa pojedinačnog postupka uključuju: opće podatke, sažetak optužnice, informacije sa svakog pojedinog praćenog ročišta, presudu, mišljenje o provedenom postupku – tijekom izvještajnog razdoblja postavljeno je 96 pojedinačna predmeta, od toga 13 predmeta u kojima su tijekom izvještajnog razdoblja na županijskim sudovima zakazivane rasprave te 83 vođenih ranije, a postavljenih na web stranicu prema prikupljenoj sudskoj dokumentaciji; izvještaji sa svakog pojedinačnog ročišta održanog tijekom izvještajnog razdoblja postavljani su na web stranicu pripadajućeg predmeta (osim nekoliko posljednjih mjeseci, zbog uvođenja nove web stranice, što je objašnjeno ranije)
- Javna priopćenja (ad hoc)
- Godišnje izvještaje koji sadrže nalaze i preporuke te analize pojedinačnih predmeta
- Linkove drugih zanimljivih web stranica.

Tijekom travnja i svibnja 2013. sadžaji vezani uz praćenje suđenja za ratne zločine prenešeni i na web stranicu Documente “Unaprijeđenje sudskih standarda i praksi” - praćenje suđenja za ratne zločine, dok su sudski postupci vezani uz obeštećenja civilnih žrtava rata opisani – praćenje postupaka za naknadu štete³.

3.3.2. Objavljivanje periodičnih izvještaja – dvo tjednih, kvartalnog i godišnjeg izvještaja

3.3.2.1. Objavljivanje i distribucija izvještaja (svaka dva tjedna i svaka tri mjeseca):

Svaka dva do tri tjedna senior monitor, u suradnji sa svim ostalim članovima tima, priprema dvo tjedni izvještaj. Prevoditelji ga prevode na engleski jezik. Izvještaj se postavlja na web stranicu te elektroničkom poštom dostavlja: sudovima i državnim odvjetništvima, Ministarstvu pravosuđa, veleposlanstvima, domaćim i stranim organizacijama, novinarima. Tijekom izvještajnog razdoblja dvo tjedni izvještaji objavljeni su 3. siječnja, 25. siječnja, 15. veljače, 1. ožujka, 18. ožujka, 2. travnja, 17. travnja, 6. svibnja i 22. svibnja. 7. i 24. lipnja, 11. srpnja, 4. i 19. rujna, 3., 17. i 31. listopada, 15. studenoga i 6. prosinca.

Tijekom travnja pripremljen je, a 6. svibnja objavljen izvještaj o praćenju suđenja za razdoblje siječanj – ožujak 2013. na hrvatskom i engleskom jeziku. Tijekom srpnja pripremljen je, a 2. kolovoza i objavljen izvještaj za razdoblje travanj – lipanj 2013. godine. Nekoliko tjedana potom, isti izvještaj objavljen je i na engleskom jeziku.

Tijekom studenog pripremljen je, a 4. prosinca i objavljen izvještaj za razdoblje 1. srpnja – 20. studenoga 2013. na hrvatskom jeziku. Tijekom prosinca bit će preveden na engleski jezik i objavljen.

3.3.2.2. Objavljivanje i distribucija godišnjeg izvještaja:

Dana 21. ožujka objavljen je godišnji izvještaj o praćenju suđenja za ratne zločine za 2012. godinu, pod naslovom *Osiguranje prava na „djelotvoran pravni lijek“ žrtvama ratnih zločina*. Izvještaj na hrvatskom jeziku tiskan je u 300 primjeraka, a na engleskom u 150 primjeraka. Sadrži oko 130 stranica. Tiskani primjerci izvještaja dostavljeni su sucima i tužiteljima koji postupaju u predmetima ratnih zločina, mjerodavnim ministarstvima, organizacijama za zaštitu ljudskih prava, veleposlanstvima. Dio izvještaja podijeljen je na press konferencijama i okruglim stolovima. PDF verzije izvještaja na hrvatskom i engleskom postavljene su na web stranicu.

3.3.3. Konferencije / konferencije za tisak

- Radi upoznavanja šire javnosti u svezi izvršenja ratnog zločina silovanjem ili seksualnim zlostavljanjem promatračica Documente govorila na tu temu na tribini u KIC-u, Zagreb, u organizaciji Inicijative mladih (17.01.2013.).
- zajedno sa Marijanom Senjak, Vesnom Teršelič i Milena Čalić-Jelić govorile na okruglom stolu u Opatiji (15.03.2013.).- seksualno zlostavljanje kao vid izvršenja ratnog zločina
- Dana 21. ožujka održana press konferenciji povodom objavljivanja Godišnjeg izvještaja o praćenju suđenja za ratne zločine - KLJP, Zagreb, 11,00 – 11,45.
- Izjava povodom izvješća Europske komisije, 26. ožujka
- Nema pravde za Krešimira Ivančića – 10. travanj
- Slučaj Vjere Solar – agonija bez kraja, 14. svibnja
- Predstavljanje Bosanske knjige mrtvih, 28. svibnja
- Tiskovna konferencija nakon izricanja presude MKSJ u predmetu Prlić i dr. 29. svibanj
- Konferencija za novinare u vezi još uvijek otvorenih pitanja vezano uz nasljeđe rata, suočavanje s prošlošću i izgradnju mira, *Documenta* - Centra za suočavanje s prošlošću, u koordinaciji sa šezdeset i devet organizacija civilnog društva, okupljenih oko zajedničke Platforme 112, KLJP, Zagreb, 28. lipnja 2013.;
- Konferencija povodom predstavljanja Kvartalnog izvještaja o suđenjima za ratne zločine (travanj-lipanj 2013), održanoj u Kući ljudskih prava u Zagrebu, 02. kolovoz
- Konferencija za tisak „Sjećanje na žrtve zločina u Medačkom džapu – dvadeset godina poslije“, održana je u Kući ljudskih prava u Zagrebu, 17. rujna

3.3.4. Priprema javnih priopćenja

Sudjelovali smo u izradi slijedećih izvještaja/priopćenja:

- Priopćenje u povodu godišnjice zločina nad obitelji Čengić, 18. siječanj 2013.
- Priopćenje u povodu pravomoćne presude M. Perišiću za zločine u Sarajevu, Srebrenici, Zagrebu, veljača 2013.
- Priopćenje u povodu prvostupanjske odluke Županijskog suda u Rijeci za zločin u Baćinu na štetu 76 civila hrvatske nacionalnosti; 11. ožujak
- Izvještaj o radu Vlade na ispunjavanju zahtjeva Platforme 112 – objavljen 6. ožujka;

- Zakašnjela pravda za žrtve ratnih zločina protiv srpskih civila počinjenih od strane pripadnika Hrvatske vojske (HV) u Novskoj 1991. godine - priopćenje objavljeno 8. ožujka 2013.
- Izvještaj o stanju ljudskih prava KLJP, 08. travnja
- Zločin u Medarima – posljedice VRA Bljesak, 30. travanj
- Priopćenje povodom prvostupanjske presude MKSJ u predmetu Stanišić i Simatović – priopćenje objavljeno 30. svibnja 2013.
- Priopćenja povodom usvajanja Prijedloga izmjena i dopuna Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije – priopćenje objavljeno 28. lipnja 2013.
- Priopćenja i Izvještaja Platforme 112 o nasljeđu rata – priopćenje objavljeno 28. lipnja 2013.
- Godišnjica VRA Oluje bez spomena na zločine i žrtve, otvoreno pismo državnom vrhu od 7. kolovoza 2013.
- Nasilno rušenje spomen obilježja poginulim mještanima sela Golubić kod Knina, 13. rujan
- Godišnjica pada Sotina - Sjećanje na ubijene i nestale / priopćenje, 14. listopad
- Sjećanje na žrtve Vukovara i Škabrnje 1991. - Dvadeset i dvije godine poslije – priopćenje objavljeno 18. studenoga 2013.
- Priopćenje za medije povodom obljetnice stradanja Dubrovnika i dubrovačkog područja, 05. prosinac

3.4: ZAGOVARANJE ZAKONSKIH PROMJENA

3.4.1. Komunikacija sa predstavnicima pravosuđa, tijela izvršne vlasti

Pored uobičajne komunikacije monitora s predsjednicima sudskih vijeća, tužiteljima i braniteljima, tijekom izvještajnog razdoblja održali smo i sljedeće **sastanke s predstavnicima pravosudnih tijela:**

- sastanak članova monitoring tima s predstavnicima pravosuđa (Branko Hrvatin, predsjednik VSRH, Jasmina Dolmagić, zamjenica GDORH-a, Gordan Markotić, zamjenik ministra pravosuđa RH, predsjednici i županijskih sudova i županijski državni odvjetnika), Hotel Westin Zagreb, 20. prosinca;

- Sastanak sa predsjednikom i drugim sucima Županijskog suda u Rijeci, sastanak sa ŽDO Rijeka, 15. veljače

- Sastanak sa Pravosudnom akademijom, 25. veljače

- sastanak u DORH-u, sudjelovali Mladen Bajić, Glavni državni odvjetnik RH, Jasmina Dolmagić i Zlata Hrvoj-Šipek, zamjenice Glavnog državnog odvjetnika, Davorka Čolak, savjetnica u ŽDO Zagreb, Zoran Pusić, GOLJP, Vesna Teršelič i Emina Bužinkić, Documenta, Mladen Stojanović, CZMOS; Zagreb, DORH, 4. ožujka

- sastanak sa predsjednikom RH i predstavnicima Udruge stradalih zaposlenih iz rata, 14. ožujak

- sastanak sa Ministarstvom pravosuđa (zajedno sa SNV), 15. travnja

- sastanak na Županijskom sudu u Osijeku – prisustvovali: Anto Rašić, predsjednik Županijskog suda u Osijeku, Zvonko Vekić, predsjednik Odjela za predmete ratnih zločina i predsjednik prvostupanjskog kaznenog odjela, Krunoslav Barkić, sudac Županijskog suda u Osijeku, Vesna Teršelič, Documenta, Nebojša Paunović, OESS, Mladen Stojanović, CZMOS, 12. travnja

- sastanak u Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku – prisustvovali: Davor Petričević, županijski državni odvjetnik, Miroslav Kraljević, zamjenik županijskog državnog odvjetnika, Vesna Teršelič i Eugen Jakovčić, Documenta, Nebojša Paunović, OEES, Veselinka Kastratović i Mladen Stojanović, CZMOS, 12. travnja

- sastanak sa ŽDO Zagreb, 24. travanj

- sastanak sa Županijskim sudom u Zagrebu, 08. svibanj

- sastanak sa Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, 18. rujna, jer se RH pridružila mreži predvodnika Inicijative za prevenciju seksualnog nasilja u sukobima.

- sastanak sa Robertom Petrovečki, zamjenik ŽDO-a Zagreb, kazneni postupak protiv opt. F. Drlje i dr.; 03. listopada,

- sastanci s drugim organizacijama za zaštitu ljudskih prava/članovima obitelji žrtava:

- Održan prošireni sastanak radne grupe (Pravda) vezan uz problematiku materijalne štete uzrokovane terorističkim aktima (08.02.2013.), nakon sastanka analiziran jedan pristigao predmet te zaprimljena kaznena presuda protiv četvorice optuženika za terorističke akte u Karlovcu – primjer primjene kaznenog progona sa marginalnim posljedicama – ublažene kazne, a potom pomilovani, 12. travanj, 29. svibanj, 02. listopada, 18. studenog,
- Radi priznavanja statusa žrtvama ratnih silovanja i zlostavljanja prisustvovali sastanku UNDP i Ministarstva branitelja i drugih aktera u svezi prijedloga za novi zakonodavni okvir 18. veljače,
- 03.04. sastanak u svezi zagovaranja prava civilnih žrtava rata (sastanak sa predstavnicima Udruge stradalnika na radnoj obvezi)
- sastanci sa odvjetnicima rodbine žrtava radi sastavljanja zahtjeva na ECHR,
- komunikacija sa civilnim žrtvama, odvjetnicima, regionalnim partnerima (Trial, FHP)
- sastanak sa Inicijativom mladih RH, 17. rujna, 05. prosinac

3.4.2. Javne rasprave: Okrugli stolovi

Tijekom izvještajnog razdoblja organizirali smo okrugli stol pod nazivom

„Kako povećati učinkovitost suđenja za ratne zločine i osigurati pravo na djelotvoran pravni lijek žrtvama“, Zagreb, Novinarski dom, 28. ožujka

Javna rasprava o Zakonu o naknadi štete žrtvama kaznenih djela, Zagreb, Hotel Dubrovnik, 17. lipnja

Javna tribina o pravima civilnih žrtava rata, Slavonski Brod, Gradska knjižnica, 15. listopada

Okrugli stol na temu prava civilnih žrtava rata u svjetlu teškog stradalništva civila i branitelja Petrinje i okolnih sela tijekom Domovinskog rata "**Zidovi šutnje za civilne žrtve rata u Hrvatskoj**", 30. listopada

3.4.3. Sudjelovanje u radnim skupinama za izradu zakona i poboljšanja sudske prakse

Dvije predstavnice *Documente* imenovane od Ministarstva branitelja u radnu skupinu za izradu zakona o zaštiti žrtava seksualnog zlostavljanja tijekom rata.

- 26. - 27. lipnja sastanci vezani uz obeštećenje žrtava seksualnog zlostavljanja tijekom rata (UNDP, Ministarstvo branitelja), 03. prosinac; komentari članova radne grupe na nacrt zakona
- 26. studenog, sudjelovanje u regionalnoj radnoj grupi okupljenoj povodom poiziva Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u svezi poboljšanja zakonodavnih propisa i sudske prakse vezane uz podršku svjedocima u kaznenom postupku za suđenja za radne zločine i reparacijama civilnih žrtava rata

Dvoje predstavnika monitoring tima izabrani u Odbor za naknadu štete žrtvama kaznenih djela (sastanak u Ministarstvu pravosuđa članova Odbora za naknadu štete žrtvama kaznenih djela, 11. studeni)

Suradnja: Kontinuirana suradnja sa pravnicima iz Centra za mir i Građanskog odbora za ljudska prava. Održavaju se redoviti sastanci i supervizije.

Tim: Milena Čalić Jelić, Jelena Đokić Jović, Vesna Teršelič

III. Organizacijski razvoj

Upravljanje i vođenje

Documentom upravlja Upravni odbor čiji su članovi i članice Živana Heđbeli, Pero Jurišin, Goranka Lalić, Katarina Kruhonja, Zoran Pusić, koji je ujedno i Predsjednik Upravnog odbora. U prošlim su sazivima Upravnog odbora bio i Dražen Lalić, Siniša Maričić i Srđan Dvornik. Poslovanje *Documente* vodi Voditeljica Vesna Teršelič.

Ured i logistika

U veljači 2010. smo skupa s pet organizacija (B.a.B.e., Centar za mirovne studije, Građanski odbor za ljudska prava, Udruga za promicanje istih mogućnosti i Udruga za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja – Svitanje) preselili u Kuću ljudskih prava u Selskoj ulici koja je vlasništvo grada Zagreba a obnovljena je uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Norveške i grada Zagreba. Zbog nedostatka sredstava nismo mogli dovršiti sve fine radove pa neke probleme rješavamo dodatnim intervencijama. Zbog prostorne stiske tim usmene povijesti preselio je iz našeg sjedišta u Selskoj 112c u Selsku 112a. Timu *Documente* na raspolaganju su tri automobila

Planiranje, monitoring i evaluacija

U 2012. smo održali strateško planiranje za razdoblje od 2013. – 2020. koje je vodila Marina Škrabalo.

Documenta planira, prati i evaluira aktivnosti na više razina:

- unutar organizacije: na redovnim sastancima pojedinih programa, izvršne koordinacije, redovnim timskim sastancima te operativnim i strateškim planiranjima.
- u suradnji s partnerskim organizacijama na razini Hrvatske:
  - o kao članica tima za praćenje suđenja za ratne zločine na mjesečnim sastancima s Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i Građanskim odborom za ljudska prava te kvartalnim sastancima s predstavnicima Delegacije EC u RH, OSSE i drugim donatorima
  - o kao članica Koalicije za REKOM u RH na redovnim sastancima
  - o kao članica mreže Platforma 112
- na regionalnoj razini: kao članica Koordinacijskog vijeća Koalicije za REKOM

Povezivanje i usklađivanje različitih procesa planiranja, provedbe i evaluacije sve je veći izazov.

Zaposlenici i organizacijski razvoj

Tijekom 2013. godine u *Documenti* je zaposleno prosječno 18 osobe sa oko 10 stalnih volontera.

Svi timovi redovito se sastaju i razgovaraju o aktivnostima na projektima i nalaze rješenja poteškoćama.

Tim u 2013. Činili su: Emina Bužinkić, Igor Roginek, Tanja Petrović, Jelena Đokić Jović, Milena Čalić Jelić, Eugen Jakovčić, Jelena Šimunović, Sanjin Bužo, Slaven Rašković, Božica Ciboci, Darija Marić, Dea Marić, Miša Kapetanović, Tomislav Fresl, Maja Dubljević, Albin Matoshi, Tamara Banjeglav, Marko Smokvina, Nikola Mokrović, Aleksandar Radnić, Zrinka Kolarić, Nataša Stepčić, Irma Vrhovski, Vesna Teršelič. *Documenta* ima sposobnu, izvršnu, predanu i motiviranu ekipu koja u ne uvijek povoljnoj financijskoj situaciji radi s nesmanjenom snagom.

Financijsko i administrativno poslovanje

Administrativno poslovanje u prvoj polovici 2013. vodila je Jelena Šimunović a u drugoj Irma Vrhovski. Financijsko poslovanje je vodi Sanjin Bužo. Knjigovodstvo vodi Konto Obad.

Razvoj arhive i informacijskog sustava

Sve obimniju arhivu je vodio Nikola Mokrović. U informacijski sustav koji smo razvili uz financijsku podršku Ministarstva vanjskih poslova Švicarske u suradnji s Fondom za humanitarno pravo iz Beograda i Prištine do kraja godine je uneseno više od 23.000 dokumenata. Na upisivanju unosu dokumentacije najviše su radili Zrinka Kolarić i Aleksandar Radnić. Sustav nam je omogućio sistematizaciju prikupljenih podataka, posebno povezivanje informacija prikupljenih istraživanjem ljudskih gubitaka i praćenjem suđenja za ratne zločine. U timu informacijskog sustava su Slaven Rašković i Nikola Mokrović. Softver razvija *Abacus*

Namicanje sredstava

U 2013. Albin Matoshi nastavio je raditi kao koordinator namicanja sredstava. Uz strateške donatore dugoročno zainteresirane za razvoj rada na suočavanju s prošlošću na regionalnoj razini (Ministarstvo vanjskih poslova Švicarske, C.S.Mott, Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske) podržavaju nas i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Europska unija, Balkan Trust i R. Bosch Stiftung, Institut otvoreno društvo, International Task Force for Holocaust Remembrance, Ministarstvo vanjskih poslova Norveške, Veleposlanstva Švicarske, Nizozemske, Finske, Ujedinjenog kraljevstva i Sjeverne Irske te Norveške. Za aktivnosti u 2013. osigurano je 90% potrebnih sredstava, za aktivnosti u 2014. 50% a za aktivnosti u 2015. godini 25%.

Suradnja s drugim organizacijama i institucijama

Nastavili smo razvijati suradnju s organizacijama osnivačicama, posebice kroz zajedničko praćenje suđenja za ratne zločine, te zajednička javna oglašavanja a na regionalnoj razini s Fondom za humanitarno pravo. Stvorili smo kvalitetnije osnove za suradnju s nekim znanstvenim i muzejskim institucijama (posebice Spomen područje Jasenovac, Hrvatski povijesni muzej) i nekim fakultetima (Fakultet političkih znanosti, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet (posebice Odsjek za sociologiju i Odsjek za povijest)). Poboľjšali smo komunikaciju s pravosuđem (posebice s Državnim odvjetništvom RH te sucima nadležnih županijskih sudova i Vrhovnim sudom) te vladinim institucijama (posebice Ministarstvom branitelja).

IV. Pregled specifičnih programskih aktivnosti

Mediji i odnosi s javnošću

Tijekom 2013. godine unaprijedili smo web stranicu *Documente* www.documenta.hr te smo pokrenuli komunikaciju s građanima putem socijalnih mreža Facebook, Twitter, You Tube and LinkedIN. Bilježimo više od 5.000 jedinstvenih posjeta mjesečno. *Documentina* je stranica povezana sa stranicama Kuće ljudskih prava www.kucaljudskihprava.hr i aktivnostima Platforme 112. Izradili smo QR kodove za sve naše stranice i socijalne mreže.

U medijima smo zabilježili u 2013. godina veću vidljivost nego ranije, uglavnom kroz česta priopćenja i mišljenja u kontakt emisijama. Oko 3 osobe su stalno vidljive u medijima, a dvije su osobe radile na pozicijama medijskog koordinatora i koordinatora za odnose s javnošću.

Postignuća i članstva

- *Documenta* potpisala Zagovaračku povelju za priznavanje svake žrtve u oružanim skobima, u ožujku 2013.
- *Documenta* je postala članicom mreža EUROCLIO u travnju 2014 .

V. Osvrt na ključne uspjehe

- Uspjesi
  - Uspješan završetak projekta snimanja osobnih sjećanja, objava intervjua na platformi i organiziranje dobro posjećene konferencije u Zagrebu te predstavljanja zbirke intevjua u Dubrovniku i Splitu
  - Završena analiza primarne dokumentacije o ljudskim gubicima u Zapadnoj Slavoniji. Analizirano je više od 3.000 dokumenata. Prije objave na jesen predstoji obrada sekundarne dokumentacije i dodatna verifikacija podataka.
  - Zadržan kontinuitet rada u praćenju suđenja kroz objavljivanje kvartalnih i godišnjih izvještaja te razvijena nova dvotjedna forma izvještavanja.
  - Razvijen novi oblik suradnje s Pravosudnom akademijom, sudovima i državnim odvjetništvom
  - Sudjelovanje u radnoj skupini za izradu Nacrta zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja tijekom rata
  - Kontinuitet istraživanja potreba, kvalitetnih javnih događanja o civilnim žrtvama rata i profiliranje teme među političarima, u medijima i javnosti te.
  - Tijekom 2013. Sastavljeno nekoliko zahtjeva Europskom sudu za ljudska prava te su potpisane dvije nagodbe-prijateljska rješenja s Vladom RH (u slučaju Jelice Pajić te Srđana i Ane Kosić) te ponuđena nagodba Vjeri Solar
  - Razvijen projekt *Moj zavičaj kroz vrijeme* kao novi oblik suradnje s srednjim školama

Izvještaj su pripremili: *Vesna Teršelič, Sanjin Bužo, Emina Bužinkić, Slaven Rašković, Jelena Đokić Jović, Milena Čalić Jelić, Tanja Petrović, Nikola Mokrović, Dea Marić, Tamara Banjeglav, Albin Matoshi i Eugen Jakovčić*